

OPINNÄYTETYÖ

Ilmaishjelman kehittäminen Case: Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali

Tuula Korkalainen

Kulttuurituottaja, YAMK verkko-opetus
(60 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(12/2023)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaja, ylempi AMK

Tekijät: Tuula Korkalainen

Opinnäytetyön nimi: Ilmaisohjelman kehittäminen. Case: Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali

Sivumäärä: 61 ja 7 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Oona Tikkaaja

Työn tilaaja(t): Kuopio Tanssii ja Soi ry

Kulttuurin ja taiteen vaikutusta hyvinvoinnille ja terveydelle on mitattu ja on todettu, että taide ja kulttuuri voivat vaikuttaa positiivisesti ihmisten hyvinvointiin monin eri keinoin.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää maksuttomien ohjelmien merkitystä tapahtumissa ja festivaaleilla sekä kehittää tuotantoprosessia sujuvammaksi. Opinnäytetyöni seuraa casekohtaisesti Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin vapaan pääsyn ohjelmistoa, joka on ollut osana festivaalin historiaa alusta alkaen ja tarjoaa monipuolista tanssitaiteeseen keskittyvää ohjelmaa kaikenikäisille pitkin festivaaliviikkoa.

Kulttuuritapahtumat ja -festivaalit voivat tarjota maksuttomilla ohjelmistoillaan sosiaalista kestävyyttä ja saavutettavuutta. Maksuton ohjelmisto voi luoda esimerkiksi mahdollisuuksia sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen, jolloin ihmiset voivat jakaa yhteisiä kokemuksia, mikä taas vahvistaa yhteisöllisyyttä. Kun yhteisöllisyyden tunne kasvaa, lisääntyy myös yleisön positiivinen kuva tapahtumasta. Tämä vaikuttaa kulttuuritapahtuman ja festivaalin imagoon ja näin ollen kehittää sen toimintaympäristöä merkittävästi.

Kulttuuritapahtumat ja festivaalit, joilla on maksutonta ohjelmaa tai edulliset hinnat, mahdollistavat laajemman yleisön osallistumisen. Myös järjestämällä taiteeseen ja kulttuuriin liittyviä koulutuksia tai työpajoja, voidaan aktiivisesti edistää taiteeseen osallistumista ja taitojen kehittymistä. Tämä tekee kulttuurista ja taiteesta saavutettavampaa. Tarjoamalla myös monipuolista ohjelmaa, tapahtumat ja festivaalit voivat houkutella erilaisia yleisöjä. Tämä lisää kulttuurin saatavuutta eri mieltymyksille ja tarjoaa myös mahdollisuuden oppia eri kulttuureista ja ymmärrystä niitä kohtaan.

Menetelminä opinnäytetyössä käytettiin omaa havainnointia, kyselyitä, vertailuanalyysiä ja tulevaisuuskolmio-työkalua kehityskeskustelun aikana. Prosessin aikana havainnoin ja keskustelin yhdistyksen kanssa, mitkä olisivat keskeisimmät kehityskohteet. Kohteiksi muodostui lopulta tuottajan vuosikello, ohjelmarunko, esiintyjien hakulomake ja haku aika sekä tiedottamiseen ja markkinointiin liittyvät kehitysehdotukset.

Asiasanat: tanssitapahtumat, tanssi, kulttuuri, kehittämissuunnittelu, festivaalit, maksuttomuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Cultural Manager (Master's degree)

Author: Tuula Korkalainen

Title: Free admission programmes development. Case Kuopio Dance Festival

Number of Pages: 61 and 7 attachment pages

Supervisor(s): Oona Tikkaaja

Commissioned by: Kuopio Tanssii ja Soi ry

The impact of culture and the arts on well-being and health has been studied and it has been shown that arts and culture can have a positive impact on people's well-being in many different ways. The aim of the thesis was to explore the role of free admission programmes at events and festivals and to develop a smoother production process. My thesis follows a case study of the free admission programme at Kuopio Dance Festival, which has been part of the festival's history since its inception and offers a diverse programme of dance-centred events for all ages throughout the festival week.

Cultural events and festivals can offer social sustainability and accessibility through their free programming. For example, free admission programming can create opportunities for social interaction and a sense of belonging, allowing people to share common experiences, which in turn strengthens a sense of community. As the sense of community increases, so does the audience's positive perception of the event. This has an impact on the image of the cultural event and the festival, and thus significantly improves its operating environment.

Cultural events and festivals with free admission programmes or affordable prices allow a wider audience to participate. Organising arts and culture-related training or workshops can also actively promote participation in the arts and the development of skills. This makes culture and the arts more accessible. By offering a diverse programme, events and festivals can also attract different audiences. This makes culture more accessible to different preferences and also provides opportunities to learn about and understand different cultures.

The methods used in this thesis were self-observation, questionnaires, benchmarking and the Futures Triangle tool during the development discussion. During the process, I observed and discussed with the association what would be the key areas for development. These were ultimately the producer's annual calendar, the programme framework, the performer application form and application period, and improvement suggestions communication and marketing.

Keywords: dance events, dance (performing arts), culture, development planning, festivals, freedom of charge

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	ILMAISOHJELMIEN KEHITTÄMINEN	8
	2.1 Kehittämistyö kulttuuritapahtumissa ja -festivaaleilla.....	8
	2.2 Kulttuurin saavutettavuus	11
	2.3 Kulttuurin vaikutus hyvinvoinnille ja terveydelle	12
3	TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	15
	3.1 Kuopio Tanssii ja Soi ry	15
	3.2 Kuopio matkailu- ja tapahtumakaupunkina.....	17
4	KEHITTÄMISKOHTEIDEN KARTOITUS.....	20
	4.1 Tarve	20
	4.2 Tavoitteet	21
	4.3 Menetelmät	22
5	KUOPIO TANSSII JA SOI - VAPAAN PÄÄSYN OHJELMA.....	25
	5.1 Vapaan pääsyn ohjelman esittely.....	25
	5.2 Oma havainnointi.....	26
	5.3 Kyselytutkimus	29
	5.4 Vertailuanalyysi: ilmaiset ohjelmat festivaaleilla ja tapahtumissa	34
	5.5 Yhteiskehitys tulevaisuuskolmion avulla	40
6	TULOKSET	42
	6.1 Kehityssuunnitelma Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalille.....	42
	6.2 Yhteenvedo ja pohdinta	53

LÄHTEET	57
HAASTATTELUT:	62
LIITTEET.....	63

1 JOHDANTO

Tapahtumat ja festivaalit tarjoavat monipuolista sisältöä ohjelmistossaan, johon kuuluu hyvin usein maksutonta ohjelmaa. Ohjelman päätavoitteena voi olla esimerkiksi kulttuurin tarjoaminen kaikille tapahtuman tai festivaalin aikana. Tämä voi edistää sosiaalisen saavutettavuuden nousua yhteisössä, jolloin pyritään varmistamaan eri taustoista tulevien yhteisöjen yhdenvertainen osallistuminen tapahtumaan (Luonila, Kurlin, Karttunen & Mäenpää 2019, 10). Siispä tarjoamalla maksuttomia tapahtumia festivaalit aktivoivat kansalaisia taiteen ja kulttuurin pariin ja edistävät yhteisöllisyyttä (mt., 10). Maksuttomalla ohjelmistolla tapahtumat ja festivaalit voivat vaikuttaa myös taloudelliseen saavutettavuuteen. Maksuttomat ohjelmat ovat yksi keino mahdollistaa yhteisöjen osallistuminen ja pääsy kokemaan kulttuuritarjontaa heidän taloudellisista rajoitteistansa huolimatta (mt., 10). Törmäämme hyvin usein esimerkiksi siihen, kuinka esimerkiksi useat museot tarjoavat alle 18-vuotiaille mahdollisuuden museovierailuun ilmaiseksi.

Keväällä 2023 olin mukana Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin parissa tuotantoassistenttina. Opinnäytetyön aihetta pohdittiin yhdessä yhdistyksen tuottajan kanssa. Aiheeksi nousi festivaalin ilmaisen eli vapaan pääsyn ohjelman kehittäminen. Ohjelma tarvitsi uutta runkoa ja toimivampaa kokonaisuutta.

Vapaan pääsyn ohjelma tarkoittaa maksutonta ohjelmaa, jonka juuret ovat syvällä festivaalin historiassa. Ohjelmiston perinteenä on tuoda esille tanssi-, musiikki-, ja näyttämötaiteiden kautta, että taide kuuluu kaikille. Tori- ja ilmaisohjelman alkuperäisenä tarkoituksena oli riisua heti tapahtuman alussa saatua elitististä leimaa, sekä tarjota kaikille jotain. 1970-luvulla ilmaisohjelmaa järjestettiin jopa neljästi päivässä. Nykyään vapaan pääsyn ohjelmaa järjestetään festivaalin jokaisena päivänä. (Lappalainen 2019, 166.) Ohjelmisto onkin suunniteltu nimenomaan niin, että tanssi-, musiikki- ja näyttämötaiteen harrastajia ja opiskelijoita kannustetaan tuomaan osaamisensa esille ja tuetaan erilaisten luovien alojen osaajia.

Selkeyden vuoksi opinnäytetyössä puhutaan maksuttomista ja ilmaisohjelmista, kun puhutaan yleisesti niistä ja niiden merkityksistä kulttuuritapahtumissa ja -festivaaleilla. Vapaan pääsyn ohjelma on terminä vakiintunut Kuopio Tanssii ja Soin käyttöön, ja sillä tarkoitetaan nimenomaan festivaalin ohjelmistoa, joka on avointa ja maksutonta.

Opinnäytetyössäni lähdin selvittämään ruohonjuuritasolta, millä mallilla nykyinen vapaan pääsyn ohjelman suunnitelma on, ja mitkä osa-alueet ohjelmarakenteeseen tarkalleen sisältyy.

Lisäksi selvitin, miten nykyinen hakuprosessi suunnitellaan ja toteutetaan, sekä miten markkinointi toimii vapaan pääsyn osalta. Halusin myös saada kehitysideoita Kuopio Tanssii ja Soin uudesta kohteesta, eli TanssiTeltasta seuraavaa vuotta ajatellen. Osana kehityssuunnitelmaa oli kuulla myös yleisön ja osallistujien mielipiteitä tukemaan prosessia.

Opinnäytetyölle sopiviksi menetelmiksi valikoitui oma havainnointi, kyselylomakkeet, jotka olivat kohdennettu vapaan pääsyn ohjelman esiintyjille sekä ennakkoon valituille vapaan pääsyn ohjelmaa seuraamassa käyneille henkilöille. Lisäksi opinnäytetyössä hyödynnettiin yhdistyksen kanssa käytyjä kehityskeskusteluja sekä oman havainnoinnin aikana tehtyjä muistiinpanoja. Opinnäytetyössä toteutettiin lisäksi vertaisarviointi kolmen muun tapahtuman välillä, joka koski festivaalien ja tapahtumien maksutonta ohjelmistoa. Opinnäytetyöni prosessin aikana käytin myös tekoälyä ideointityökaluna markkinoinnin suunnittelussa.

Tutkimuskysymykseni ovat: Millainen merkitys maksuttomilla ohjelmilla on tapahtumissa ja festivaaleilla? Kuinka kehittää tuotantoprosessia sujuvammaksi tuottajan osalta? Opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa festivaaleja, tapahtumia ja organisaatioita jäsentämään tuottajan vastuualueita ja festivaalin ohjelmarunkoa opinnäytetyön aikana muodostuneen suunnitelman avulla. Maksuttomia ohjelmia tuotetaan myös usein pienellä budjetilla, joten niiden tuotantoprosessin vertailu on oleellista opinnäytetyön kannalta.

2 ILMAISOHJELMIEN KEHITTÄMINEN

2.1 Kehittämistyö kulttuuritapahtumissa ja -festivaaleilla

Tapahtumat ja festivaalit ovat organisaatioiden tuotteita, ja luonnollisesti tuotekehittäminen on tärkeää tuotteen elinkaareissa. Kehittämissuunnitelmat ja tuotekehitys ovat prosesseja, joilla pyritään luomaan uusia tuotteita tai tekemään parannuksia jo olemassa oleviin tuotteisiin. Pääsääntöisesti kyse on kuitenkin systemaattisesta kehitystyöstä, joka alkaa selkeästi havainnoista, jatkuu konseptointina ja saa lopulta muotoilun kautta ilmiänsä. (Saksala 2015, 97.) Kehityksen kannalta on tärkeää saada palautetta myös muulta henkilökunnalta kuin festivaalin ja tapahtuman järjestäjiltä, kuten alihankkijoilta ja talkooväeltä, koska asioita nähdään oman organisaation ulkopuolisen henkilön näkökulmasta.

Tapahtumien jälkeen tapahtumajärjestäjät yleensä kokoavat palautteet ja käyvät läpi, miten tapahtuma tai festivaali on mennyt. Vaikka ongelmat huomattaisiin, muutoksiin ei välttämättä tartuta tai nähdään, etteivät resurssit riitä kehittämiseen. Tapahtuman jälkeinen yhteenveto antaa ensisijaisesti vastauksia käytännön järjestelyjen toimivuudesta ja logistisista kysymyksistä. (Kinnunen 2011, 23.) Se ei pysäytä miettimään, miten asioita tehdään, ja miten eri osapuolet näkevät asiat suuressa kuvassa. Näiden keskustelujen pohjalta pyritään korjaamaan lähinnä tapahtuman aikana käytännön toteutuksessa pieleen menneet asiat. (mt., 23.) Tämä voi toistua useissa organisaatioissa hyvin helposti vuodesta toiseen, mutta mikäli kenellekään ei ole määriteltä konkreettista kehitystä vastuualueeksi, asia voi jäädä toteuttamatta. Toiminnan jatkuvuuden kannalta välttämättömät asiat korjataan, mutta kaikkien tehojen irti ottamista tuotanto-organisaatiosta ei tällä toiminnalla saavuteta. (mt., 23).

Palautteita kannattaa hyödyntää osana tulevaa toimintasuunnitelmaa ja tapahtumastrategiaa suunnitellessa. Tapahtumastrategiassa otetaan juuri huomioon, millaisia tapahtumia millekin kohderyhmälle on kannattava järjestää (Wallo & Häyrinen 2022, 31). Kehitysprosessissa organisaation tulee tuntea kohderyhmänsä. Kohderyhmä pitää tuntea riittävän hyvin, jotta osataan tehdä oikeankokoinen ja -näköinen tapahtuma, joka puhuttelee osallistujia (mt., 159). Tämän lisäksi tapahtumajärjestäjän on hyvä havaita, mitä vaikuttavia tekijöitä ympärillä tapahtuu. Yhteiskunnassa tapahtuu jatkuvasti sekä valtavirran taloudellisia ja poliittisia muutoksia että hiljaista virtausta, jotka muuttavat suuntaa, hiipuvat ja voimistuvat. (Saksala 2015, 159.) Tapahtumajärjestäjän kannattaa siis pitää silmällä megatrendejä sekä mahdollisia heikkoja signaaleja.

Megatrendit koostuvat useista ilmiöistä ja muodostavat yleisen kehityssuunnan (Sitra 2022). Heikot signaalit puolestaan ovat merkkejä mahdollisista nousevista trendeistä, jotka voivat olla tulevaisuudessa merkittäviä (Sitra 2023a). Tutkimalla ja tunnistamalla näitä voidaan löytää uusia kehitysideoita tapahtumalle ja herättää jopa mahdollisesti uusien kohderyhmien kiinnostusta.

Kehittämistyöllä ratkaistaan ja hallitaan myös työntekijöiden resurssien ja tehokkuuden kasvattamista. Kehittäminen voi liittyä esimerkiksi organisaation työyhteisöön, jossa määritellään vastuualueet selkeästi tai käydään läpi työntekijöiden osaamis- ja oppimistarpeet. Osaamisen kasvattaminen auttaa paitsi vastaamaan työn muuttuviin haasteisiin, mutta myös lisäämään henkilöstön motivaatiota sekä hyvinvointia. Työntekijöitä voi kannustaa kehittämään omaa osaamis-pääomaansa kouluttautumalla kehityskeskusteluissa määriteltyyn suuntaan joko isoina tai pieninä kokonaisuuksina. (Taku 2023.) Hyvin toimiva ja onnistunut tapahtuma on myös organisaation käyntikortti.

Tapahtumanjärjestäjien on hyvä ottaa huomioon vastuullisuus ja olla tietoinen oman tapahtumansa tai festivaalin ympärillä tapahtuvasta toiminnasta. Kestävä kehitys ja huolellinen suunnittelu on ratkaisu tähän. Vastuullisuussuunnitelman pohjalta tapahtumienjärjestäjät voivat miettiä ratkaisuja kestävän kehityksen näkökulmasta. Esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin suurin osa hiilijalanjäljestä tulee matkustuksesta (97 %). Tapahtumajärjestäjät voivat ratkaista ongelmaa ohjeistamalla yleisöä käyttämään julkista liikennettä tai kannustaa osallistujia järjestämään kimpakyytejä (Niiranen 2020, 20). Tätä Kuopio Tanssii ja Soi kannustaa tekemään ja lisäksi pyrkii kehittämään muita ratkaisuja hiilijalanjäljen kompensoimiseksi.

Vuoden 2024 festivaalista alkaen Kuopio Tanssii ja Soi tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden osallistua ilmastoyksiköiden hankintaan esimerkiksi lipun oston yhteydessä. Järjestäjä hankkii ilmastoyksiköitä asiakkaiden osallistumisen mukaisesti. Tämä tasapainottaisi festivaalista syntyviä ilmastovaikutuksia. Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtuman tavoitteissa on ilmastoyksiköiden hankinta ja seuraavien kolmen vuoden aikana pyritään tarjoamaan asiakkaille mahdollisuus osallistua ilmastotoimiin lipun oston yhteydessä (Ilmastokartta Kuopio Tanssii ja Soi 2023, 10). Esimerkiksi Green Carbon on toteuttanut mallin yhteistyössä tiedeyhteisön ja suomalaisten metsänomistajien kanssa, jonka tuloksena syntyy mitattavia, ilmakehästä hiilidioksidia poistavia luontaisia hiilinieluja, jonka seurauksena tehdyt toimenpiteet tuottavat metsään lisää kasvua, joka muunnetaan ilmastoyksiköiksi. (Green Carbon 2023).

Myös tapahtuma-alueen huomiointi on vastuullisuutta. Tapahtuma-aluetta järjesteltäessä on huomioitava alueen kulttuuriperintö ja historia sekä muu ympäristö; esimerkiksi luonnossa tai jonkin historiallisen tai kulttuurikohteen lähialueella järjestettyyn tapahtumaan antaa ympäristö oman lisämausteensa ja sitä on kohdeltava kunnioittaen (Niiranen 2020, 20). Vastuullisuus voisi olla iso osa festivaalien ja tapahtumien kehitystä.

Kehittämisen merkityksiä toimintaympäristölle

Kaupungeille ja kunnille monet tapahtumat ja festivaalit ovat tärkeitä tuotteita, sillä ne nostavat niiden julkisuuskuvaa ja lisäävät matkailua. Yhteistyö ja kumppanuus ovat tärkeä edellytys kestäväen kehityksen tavoitteisiin (Keke.bc.fi 2023). Siksi niiden kannattaa ottaa tapahtumat ja festivaalit huomioon kehityssuunnitelmissaan.

Kulttuurifestivaalien ja -tapahtumien kasvulla ja kehityksellä voi luonnollisesti olla vaikutusta myös työllisyyden ja taloudellisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi Savonlinnan Oopperajuhlat työllisti vuonna 2023 lähes 1000 kausityöntekijää, joista useat muuttivat Savonlinnaan perheineen (Savonlinnan Oopperajuhlat 2023). Festivaalin tulovaikutusten arvioidaan olleen noin 20 miljoonaa euroa. Tähän on huomioitu kausityöntekijöiden rahankäytön lisäksi 17,3 miljoonan euron matkailukulutus, joka jaettiin yöpyneiden (17 808 000 e) ja päiväkävijöiden (2 522 000 e) kesken. Matkailijat käyttivät eniten rahaa majoitus- ja ravintolapalveluihin sekä pääsylippuihin. (mt., 2023).

Kaupunkien kulttuurinen kehitys voi kuitenkin olla hidasta. Kaupungit tunnustavat kulttuurisen kaupunkikehityksen huomattavan potentiaalin, mutta kattavat monialaiset strategiat kaupunkien kulttuurista kaupunkikehitystä varten ovat edelleen harvinaisia (Forsblom, Samu 2015, 54). Festivaalien ja tapahtumien merkitys niin kulttuurisena, sosiaalisena ja imagollisena kuin aluetaloudellisenakin voimavarana on tunnustettu ja viime vuosina myös useaan otteeseen tutkimuksin osoitettu (Iso-Aho 2011, 12). Sosiaalisesta kestävydestä sekä alueellisesta kulttuurin kehittämisestä esimerkkinä toimii KulttuuriKuopio-ohjelma, joka toteutettiin kuuntelemalla asukkaita ja kulttuuritoimijoita. Kuopion kaupungin tulevaa toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmassa määritettyjen kehittämisteemojen mukaisesti. (Kuopion kaupunki 2023.) Kulttuurifestivaali tarvitsee toteutuakseen festivaalin teeman kehittäjiä, festivaaliorganisaattoreita, esiintyjiä, teknistä henkilökuntaa, sponsoreita, markkinoijia sekä muita resurssien tuottajia kuten valtion ja kunnan elimiä (Grahn & Häyrynen 2009, 25).

2.2 Kulttuurin saavutettavuus

Monipuolisten taide- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuuden kehittäminen on tärkeää. Oli sitten kyse harrastustoiminnasta tai tapahtuma- ja festivaalituotannosta. Kulttuuriammateissa päätyössään toimivia oli vuonna 2022 noin 136 100, mikä oli lähes 6 % enemmän kuin vuonna 2021 (Tilastokeskus 2023). Luku ei sisällä tapahtumateollisuutta, vaan Tapahtumateollisuus ry on ilmoittanut, että tapahtumateollisuus työllistää lähes 200 000 ihmistä Suomessa (Tapahtumateollisuus ry 2023). Muutaman viime vuoden sisällä pandemian vuoksi alan yritysten liikevaihdosta menetettiin kahtena vuonna peräkkäin keskimäärin 50–70 %. Tapahtuma-alalta vakituksia työpaikkoja katosi noin 6 500. (Työ- ja Elinkeinoministeriö 2023, 34.) Pandemia ja Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan näkyivät heti kevästä 2022 tuoden uudet haasteet alalle (mt., 35). Vaikutukset näkyvät kuluttajissa, ja taloudellisen saavutettavuuden rinnalle on nostettu esille myös sosiaalinen saavutettavuus.

Sosiaalinen saavutettavuus ja taloudellinen saavutettavuus liittyvät toisiinsa siten, että niiden kautta pyritään madaltamaan taloudellisesti heikossa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuutta ja kynnystä osallistua taide- ja kulttuuripalveluihin. Lisäksi niiden avulla pyritään hinnoittelemaan palveluita ja tuotteita niin, että tuotetaan sosiaalisia esteitä tai ulkopuolisuuden tunnetta omaavien henkilöiden ystävä- ja avustajatarpeita. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 49). Taloudelliseen saavutettavuuteen liittyvät myös toimintarajoitteisten henkilöiden ystävä- ja avustajien tai tulkkien maksuton pääsy tapahtumaan sekä lisäpalveluiden, kuten kahviloiden ja myymälöiden tuotteiden kohtuuhintaisuus (mt., 49–51).

Erityis- ja vähemmistöryhmiin kuuluvista henkilöistä iso osa kuuluu yhteiskunnan pienituloisempiin ihmisryhmiin. Tästä syystä taide- ja kulttuuritilaisuuksien pääsyliput ovat monesti heille liian kalliita ja rajoittaa kulttuurin saavutettavuutta. Joissakin Euroopan maissa on jo käytössä järjestelmiä, joiden avulla pienituloiset voivat saada taide- ja kulttuuritilaisuuksiin hyvin edullisia pääsylippuja. (mt., 51–52.) Suomessakin kulttuurin saavutettavuuden lisäämiseksi onkin kehitetty erilaisia ratkaisuja. Näitä ovat esimerkiksi Taidetestaajat ja Kaikukortti.

Kaikukortti käynnistyi 2014 pilottihankkeena ja sitä on jatkettu eri hankkein. Valtakunnallinen toimintamalli perustuu yhdenvertaisuuteen ja Kaikukortin kohderyhmän oikeuteen osallistua kaikille yhteiseen kulttuurielämään. Kaikukortti edistää taloudellista ja sosiaalista saavutettavuutta. (Kaikukortti 2023.) Kaikukortti-toimintaan on osallistunut kaupunkeja ja kuntia ympäri Suomea. Kuopion kaupunki ottaa Kaikukortin kokeiluun vuodesta 2024 lähtien (Ronkainen

2023). Kaikukortti-malli on huomioitu myös Pohjoismaissa ja vuonna 2018 pidettiin yhteinen verkostoitumiskokous. Kokouksen tavoitteena oli koota yhteen organisaatioita ja ihmisiä, jotka työskentelevät erilaisten mallien parissa, ja jotka liittyvät kulttuuripalvelujen taloudelliseen ja sosiaaliseen saatavuuteen, turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien kulttuuriseen osallistamiseen ja kulttuurisiin oikeuksiin Pohjoismaissa, ja tukea yhteistyötä. (Norsk Kulturråd 2020, 168.) Kokoukseen osallistui edustajia Ruotsista, Norjasta ja Suomesta (mt., 168).

Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelma on Suomen kulttuurirahaston vuonna 2017 käynnistämä ohjelma, joka vie joka vuosi Suomen kaikki kahdeksaluokkalaiset vierailulle yhteen tai kahteen korkealaatuiseen taidekohteeseen ympäri Suomen. Vierailuihin osallistuu noin 60 000 nuorta ja noin 5 000 opettajaa. (Taidetestaajat 2023.) Hankkeen yhteydessä tutkimuksissa kävi ilmi, että tutkimukseen osallistuneista nuorista noin puolelle vierailukohde oli taidemuotona ensikokemus (Laine & Hartman 2018). Kun ottaa huomioon, että Taidetestaajien kohderyhmänä on kahdeksaluokkalaiset, jotka ovat noin 14–15-vuotiaita, tämä on tärkeä ja huolestuttava havainto, sillä tämä voi viestiä, miten paljon Suomesta löytyy perheitä, joiden tulot tai taustat ovat eri lähtötasoissa. Lisäksi syrjäseuduilla asuvilla ei ole esimerkiksi mahdollisuutta vierailla elokuvateattereissa, museoissa tai kirjastoissa samalla tavalla kuin kaupungissa asuvilla. Lisäksi perheiden tuloerot vaikuttavat lasten ja nuorten kulttuurikokemuksiin.

Taide- ja kulttuuripalvelujen käyttö rajoittuu myös, jos palvelu sijaitsee kaukana muista tarvittavista palveluista. Esimerkiksi kirjastojen sijoittelussa tulisi ottaa huomioon, että saavutettavuuden kannalta hyvä sijainti olisi muun muassa ostoskeskuksen yhteydessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 53). Toimintaympäristöjen on siis tärkeää seurata ja kehittää toimintaansa alueellisen saavutettavuuden kannalta, sillä se vaikuttaa kulttuurin saavutettavuuteen taloudellisesti, kulttuurillisesti sekä tietenkin alueellisesti. Alueellista saavutettavuutta on myös se, kuinka taide- ja kulttuuripalvelut ovat saavutettavissa eri puolilla maata ja millaiset mahdollisuudet henkilöllä on harrastaa omaehtoistataide- tai kulttuuritoimintaa eri alueilla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 49). Siispä esimerkiksi myös sopivien monipuolisten kerhotilojen ylläpito on tärkeää, jotta monipuolista taide- ja kulttuuritoimintaa voidaan tarjota saavutettavasti.

2.3 Kulttuurin vaikutus hyvinvoinnille ja terveydelle

Taiteen ja kulttuurin vaikutukset hyvinvointiin ovat selvät. Taiteen terveyttä edistäviä ja hoitavia vaikutuksia on tutkittu sekä terveydenhoidon ympäristössä, että arkielämän ympäristössä (Laitinen 2017, 27). Esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien parissa taide- ja kulttuuripalvelut

ovat tärkeä keino auttaa toipumisessa. Aktiviteetit, kuten musiikin tekeminen ja kuuntelu, tanssi, taide ja kulttuurikohteissa vierailu, liittyvät kaikki stressinhallintaan ja ennaltaehkäisyyn, joihin kuuluu alhaisempi biologinen stressitaso jokapäiväisessä elämässä ja alhaisempi päivittäinen ahdistuneisuus (Fancourt & Saoirse 2019, 23). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimusten mukaan Suomessa vakavimmista mielenterveysongelmista kärsiviä on Pohjois-Savossa ja vähäisemmin pääkaupunkiseudun ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022, 1). Mielenterveyskuntoutujien näkökulmasta yksinäisyys ja heikompiosaisuus muodostuvat usein suurimmaksi esteeksi taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisen suhteen ja siksi sosiaalisen verkostoitumisen edesauttaminen on ratkaisevan tärkeää (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 52).

Taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvointiin ja terveyteen on myös todettu HIV:iä sairastavien, muistisairaiden ja heidän perheenjäsenten parissa. Taiteen ja kulttuurin vaikutuksia on tutkittu myös luottamuksen rakentamisessa asunnottomien sekä haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa. (Fancourt & Saoirse 2019, 20.) Menetelminä on käytetty hip-hoppia, musiikkia, runoutta sekä katu- ja sirkustaidetta, jotka ovat vähentäneet heidän eristäytymistään ja lisännyt sitoutumista yhteisöön (mt., 20). Taiteellinen toiminta voi saada aikaan ja edistää vuorovaikutusta sellaisten ihmisten tai ihmisryhmien välillä, jotka eivät aikaisemmin ole olleet tekemisissä keskenään. Taiteellinen toiminta voi lisätä ymmärrystä vieraista ihmisistä ja asioista sekä auttaa muuttamaan ennakkokäsityksiä itsestä, muista ihmisistä tai ihmisryhmistä. (Laitinen 2017).

Mieli ry:n teettämään Kulttuurin hyvinvointivaikutukset -verkkokyselyyn vastasi 8 200 henkilöä vuonna 2021 ja noin 95 prosenttia vastanneista kertoi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että taide ja kulttuuri vaikuttavat positiivisesti omaan hyvinvointiin ja jaksamiseen (Museokortti 2015). Tapahtumilla ja festivaaleilla on osansa hyvinvoinnin saavutettavuuden mahdollistamisessa.

Kulttuurin ja taiteen merkityksestä mielen hyvinvoinnille on siis vahvaa näyttöä. Taide ja taiteellinen toiminta edistää sosiaalista hyvinvointia, kuten lisää osallisuutta, vähentää syrjäytymistä, tukee maahanmuuttajien kotoutumista ja ehkäisee yksinäisyyttä. Siksi kulttuuria ja taidetta on tarjottava kaikenlaisille ihmisille – ja on tärkeää päästä paitsi kokemaan, myös itse tekemään. (Kuntavaaliohjelma 2021, 2). Samalla voi tapahtua myös kulttuurienvälistä vuorovaikutusta ihmisten välillä, kun eri kulttuurit siirtyvät ja saavat vaikutteita toisiltaan (Kempainen & Lasonen 2023, 27).

Lasten ja nuorten liikkuvuus on ollut vähäisempää viime vuosina. Syitä tähän ovat muun muassa pandemia, lakot ja sodat. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan Terveyden edistämisen tutkimuskeskus ja UKK-instituutti toteuttivat LIITU-tutkimuksen vuonna 2022 yhteistyössä alueellisten kumppaneidensa kanssa. Tutkimusaineistoa kerättiin 7–15-vuotiailta sähköisellä kyselyllä, joka tavoitti noin 10 098 sekä liikemittareilla, joita käytti noin 1525. Vain noin kolmasosa (itseraportoituna 36 %, liikemittareilla mitattuna 33 %) lapsista ja nuorista saavutti liikkumissuosituksen, mikä on vähemmän kuin vuonna 2018. (Jyväskylän Yliopisto 2023.) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suositusten mukaan kouluikäisten lasten ja nuorten (7–18-vuotiaiden) tulisi harrastaa monipuolista, omaan ikään sopivaa liikuntaa vähintään 1–2 tuntia päivässä (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023). Taloudellinen tilanne on varmasti ollut vaikuttavana tekijänä harrastuksien vähenemiseen. Tuloksissa kävi ilmi, että tytöillä liikunnan merkitysten arvostus oli vähentynyt poikia enemmän ja tytöt raportoivat poikia enemmän liikumisen esteistä. Yleisimmiksi esteiksi oli lueteltu ohjauksen ja paikkojen puute, liikunnan kalteus ja kotitehtävien viemä aika. (Jyväskylän Yliopisto 2023).

Tanssin vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen on tutkittu olevan monenlaisia vaikutuksia. Tanssin on todettu parantavan merkittävästi muun muassa tasapainoa, kävelyä ja toiminnallista liikkuvuutta henkilöillä, jotka sairastavat lievää tai keskivaikeaa Parkinsonin tautia. (Pohjola 2023.) Tanssia on myös hyödynnetty haavoittuneiden sotilaiden kuntoutuksen tukemiseen (Fancourt & Finn 2019, 21). Nämä ovat vain muutama esimerkki, kuinka liikunnan ja tanssitaiteen yhdistäminen parantaa liikkuvuutta ja hyvinvointia. Lisäksi monivuotinen kulttuuriharrastus tarjoaa myös yhteisön, johon kuuluminen synnyttää ystävyys-suhteita, vähentää yksinäisyyttä, lisää osallisuutta, tuo turvaa sekä vähentää erillisyden kokemusta (Saarinen 2023).

Liikunta, taide ja kulttuuritoiminta kulkevat käsi kädessä. Kulttuurifestivaalit ja -tapahtumat voivat ottaa omassa ohjelmistossaan huomioon näiden saavutettavuutta. Musiikista, tanssista ja kuvataiteesta on tehty paljon enemmän tutkimuksia kuin esimerkiksi festivaaleihin ja karnevaaleihin osallistumisesta tai verkko- ja digitaalisista taiteista. Tämä ei välttämättä tarkoita, että näiden toimintojen vaikutus olisi suurempi. (Fancourt & Finn 2019, 53.) Tanssi on kieli, joka tuo yhteen ihmisiä mitä erilaisimmista taustoista. Maksuttomilla ohjelmilla mahdollistetaan, että kulttuuri on saavutettavaa mahdollisimman laajalle yleisölle.

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

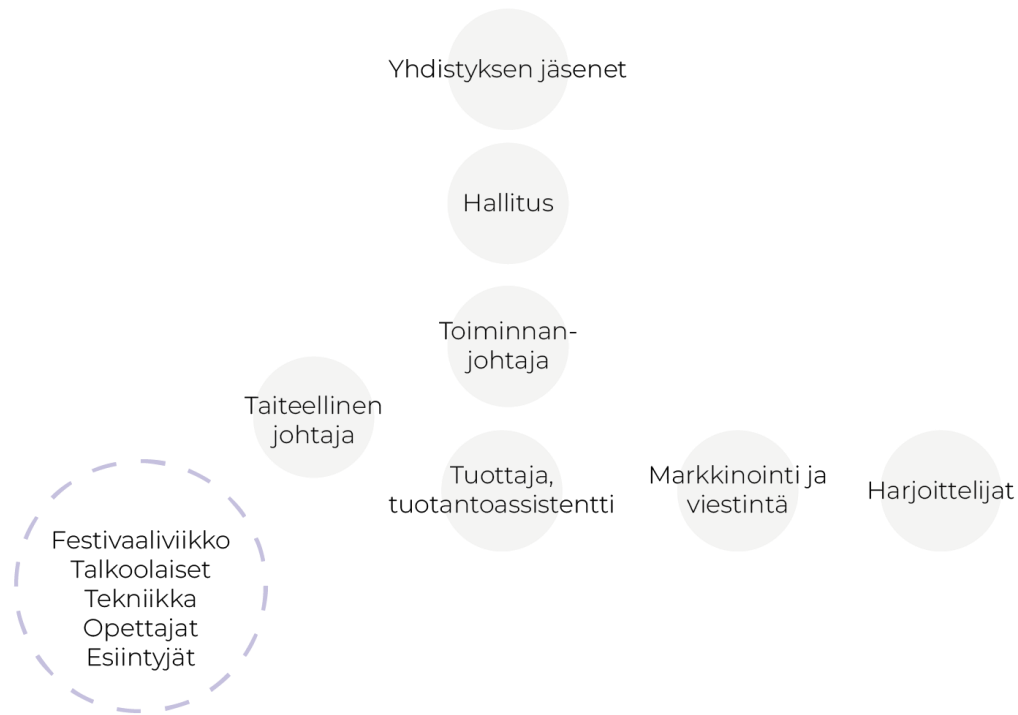
3.1 Kuopio Tanssii ja Soi ry

Opinnäytetyön tilaajana toimi Kuopio Tanssii ja Soi ry, joka järjestää Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin. 1960-luvulla Kuopioon haluttiin oma festivaali – kansainvälinen tapahtuma, jolla ei olisi kielellisiä rajoitteita ja että se erottuisi riittävästi muista jo perustetuista kesäjuhlista. (Lappalainen 2019, 10–11.) Yhdistyksen suurimmat yhteistyökumppanit ovat Kuopion kaupunki ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Lisäksi yhdistyksellä on useita yhteistyökumppaneita festivaalia mahdollistamassa.

Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana vuodesta 2020 on toiminut Mika Sutinen. Yhdistys ei tavoittele voittoa tai muuta taloudellista etua. Kuopio Tanssii ja Soi ry on myös Finland Festivals ry:n, Kuopion kaupunkikeskustan kehittämissyhdystys ry:n, Tanssitaiteen tuki ry:n, Kuopion Yrittäjät ry:n sekä Kuopion kauppakamarin jäsen. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023.)

Taiteellisena johtajana festivaalia ohjaa Riku Lehtopolku. Vuoden 2024 festivaali on Lehtopolun viides vuosi. Taiteellisen johtajan kausi voi kestää kokonaisuudessaan viisi vuotta, jonka jälkeen hän on oikeutettu hakemaan virkaa uudelleen. Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin seuraavan taiteellisen johtajan haku on parhaillaan meneillään ja tieto taiteellisesta johtajasta julkaistaan loppuvuodesta 2023. Vuosi 2025 on Kuopion juhlavuosi kaupungin täyttäessä 250 vuotta, jolloin on myös uuden taiteellisen johtajan ensimmäinen vuosi Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin parissa. Kuopio Tanssii ja Soi -yhdistyksen toiminnanjohtajana toimii Salima Peippo. Lisäksi vuoden 2023 syyskautena yhdistyksessä toimii yhteensä kaksi henkilöä ja yksi harjoittelija. Kesän 2024 festivaalin aikaan työryhmässä on yhteensä neljä henkilöä sekä lisäksi mahdolliset harjoittelijat (kuva 1).

Festivaalille osallistuu paljon talkoolaisia joka vuosi. Heidän roolinsa on tärkeä tapahtumalle, ei pelkästään taloudellisesti, vaan he ovat osa yhteisöä. Näin ollen vapaaehtoiset ovat myös tapahtumien imagon kohottajia. (Väntänen & Rehnström 2012, 11.) Festivaaliviikon aikana talkoolaisten tehtäviin voi kuulua muun muassa esiintyjien opastamista, liikenteen- ja järjestyksenvalvontaa sekä asiakaspalvelu shop- ja infopisteillä. Talkoolaiset hakevat mukaan festivaaliin sähköisen hakemuksen kautta.

Kuva 1: Organisaatiokaavio ylhäältä alas: Yhdistyksen jäsenet, hallitus, taiteellinen johtaja ja toiminnanjohtaja, muu henkilökunta (tuotantoassistentti, tuottaja, viestintä- ja markkinointi, harjoittelijat). Festivaaliviikon aikana työyhteisöön kuuluu lisäksi talkoolaiset, tekniikka, opettajat ja esiintyjät.

Vuonna 1968 Kuopion kaupungin silloinen orkesterinjohtaja Lauri Siimes, kaupunginjohtaja Eino Luukkonen ja teatterijohtaja Aimo Hiltunen sekä Kuopion balettikoulun vastavalittu johtaja Elsa Sylvestersson alkoivat suunnitella tanssitaidetapahtumaa Kuopioon, ja syntyi idea tanssitapahtumasta. Ensimmäinen festivaali oli nimeltään Kuopio Tanssii, ja seuraavana vuonna festivaali nimettiin uudelleen ja sanat ”...ja soi” liitettiin festivaalin nimeen. Myöhemmin vuonna 1984 musiikin osuus jäi festivaaleilla nimelliseksi ja festivaali alkoi keskittyä melkein ainoastaan tanssiin. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023a.) Ensimmäisenä vuosikymmenenä festivaalilla ei ollut taiteellista johtajaa. Taiteellisesta johdosta vastasi tuolloin komitea.

Vuosina 1981–1992 taiteellisena johtajana toimi balettitanssija ja professori Doris Laine, jonka panostus festivaaleilla näkyi esitystarjonnan laajentumisena ja yleisenä laadun nousuna (mt., 2023). Vuosina 1993–1998 taiteellisena johtajana toimi Jukka O. Miettinen, joka oli tunnettu taide- ja teatteriaineiden opettajana ja taidekriitikkona. Hänen johtajuusvuosinaan festivaalin

painotus siirtyi näkyvästi etniseen tanssiin. Vuosina 1999–2002 taiteellisena johtajana toimi Alpo Pakarinen. (mt., 2023.) Pitkän uran Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin parissa teki Jorma Uotinen, joka toimi taiteellisena johtajana vuosina 2002–2019. Viimeinen näistä vuosista oli festivaalin 50-vuotisjuhlavuosi. Riku Lehtopolku astui taiteelliseksi johtajaksi vuonna 2020, mutta juuri silloin iski koronapandemia, jonka vuoksi vuosien 2020 ja 2021 festivaalit järjestettiin poikkeuksellisesti syksyllä. Vuonna 2022 festivaali palasi takaisin kesätapahtumaksi.

Vuoden 2023 Kuopio Tanssii ja Soi järjestettiin 54. kerran. Seitsemän päivää kestävä festivaali pidetään yleensä kesäkuussa ja on hyvin tunnettu kesätapahtuma Kuopiossa. Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali on myös pohjoismaiden laajin ja monipuolisin kansainvälinen tanssitaidetapahtuma. Festivaalin pääesiintyjä oli vuonna 2023 muun muassa Brasiliasta, Ranskasta, Sveitsistä ja Italiasta. (mt., 2023.)

Lisäksi festivaalin ohjelmistoon kuuluu muun muassa erilaisia leirejä, kursseja, vapaan pääsyn ohjelmaa, joka sisältää erilaisia seminaareja, sekä tanssiohjelmaa torilla ja Musiikkikeskuksella, joissa tanssikoulut ja harrastajat pääsevät esiintymään. Kesäkuun festivaalilla nähtiin uusia tuulia, sillä vapaan pääsyn ohjelmistossa uudeksi esiintymistilaksi koottiin TanssiTelta, joka tarjosi tanssilattian kaikenikäisille. Jotta kyseessä olisi festivaali, tapahtuman täytyy muodostaa useasta ohjelmaosasta syntyvä kokonaisuus, jonka osat liittyvät toisiinsa ajallisesti (usein yhtä iltaa pidemmällä aikavälillä), temaattisesti (taiteen laji, sisältö, paikallishistoria tms.) ja fyysisesti (tapahtumapaikat suhteellisen lähellä toisiaan, ellei kyseessä ole virtuaalifestivaali verkossa) (Iso-Aho 2011, 12). Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin perinteisiin on kuulunut myös festivaalikulku, joka sai kesällä 2023 uuden muodon karnevaalikulkuena.

3.2 Kuopio matkailu- ja tapahtumakaupunkina

Kuopio on kasvanut kaupunkina ja kehittänyt omaa strategiaansa viime vuosina. Kaupunkia on kehitetty lukuisilla hankkeilla, joista yhtenä suurimpana on Savilahti-alueen kehittäminen, joka alkoi jo vuonna 2015, ja jonka arvioitu päättymisaika on 2030 (Kuopion kaupunki 2023a). Kaupunkikehityksen lisäksi kuntien yhdistymiset ovat vaikuttaneet Kuopion kasvun kehitykseen. Esimerkkinä Kuopion ja Nilsiän kuntaliitoksen myötä Kuopion väkiluku kasvoi yli 100 000 asukkaaseen vuonna 2012 (Turun Sanomat 2012). Siitä eteenpäin kasvu on hiljalleen nousut ja vuonna 2023 syyskuussa väkiluvuksi ilmoitettiin 123 818 (Kuopion kaupunki 2023b).

Kuopio on tunnettu tapahtumista kuten Kuopio Tanssii ja Soi, Kuopion viinijuhlat, Polkuja-koreografiakilpailu, Finland Ice Marathon, Kuopiorock, Anti-Contemporary Art Festival, IRONMAN ja Osuma Weekend -festivaali. Kuopio 2030 -strategiassa keskeisiä painotuksia ovat mm. kestävä kasvu ja kaupunkikehitys, uudistuva ja kansainvälinen elinkeinoelämä sekä matkailu (Kuopion kaupunki 2023c). Matkailun näkökulmasta tapahtumat ja festivaalit ovat tärkeitä tulonlähteitä kaupungeille ja yrityksille. Festivaalien taloudelliset hyödyt ovat helpoimmin havaittavissa, ja ne tuodaan usein esille - festivaalit houkuttelevat kävijöitä, mikä edistää matkailun ja muiden yritysten kasvua kaupungissa tai alueella (University of Minnesota Extension 2023). Kuopion kaupunki on myös merkittävä rahoittaja Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalille.

Kulttuurimatkailun mielessä festivaalit on nähty tärkeänä tapahtumamuotona, koska niillä on ollut matkailuun vaikuttava rooli. Varsinkin vuosittain toistuville festivaaleille matkustetaan varta vasten jopa maasta toiseen. (Iso-Aho 2011, 12.) Kuopiolla onkin suunnitteilla kulttuurin kehittämiseksi oma ohjelma, joka vaikuttaa paikallisten kulttuurikokemuksiin, mutta näkisin sen vaikuttavan pitkällä tähtäimellä myös matkailun ja kaupunkikasvun osalta.

KulttuuriKuopio-ohjelma julkaistiin lokakuussa 2023. Ohjelman tavoitteena on tarjota monipuolista kulttuuria ja tuoda se osaksi jokaisen kuopiolaisen arkea sekä palvella kaikenlaisissa elämäntilanteissa (Rantakoski 2023, 4.) KulttuuriKuopio-ohjelman teema onkin ”kulttuuri kuuluu kaikille”, mikä tukee myös Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin vapaan pääsyn ohjelman tavoitteita. Kulttuuri voi luoda sosiaalisia vaikutuksia erityisesti yhteisöllisen kaupunkikulttuurin avulla. Tapahtumat ja kulttuuri voivat rakentaa yhteistä identiteettiä ja ylpeyttä kaupunkia kohtaan. (Forsblom, Samu 2015, 55.) Kuitenkin sosiaaliset vaikutukset ovat myös vähemmän näkyviä, mutta yhtä tärkeitä kuin taloudelliset vaikutukset (University of Minnesota Extension 2023).

KulttuuriKuopio-ohjelma seuraa kuntien kulttuuritoiminnasta asetetun lain 166/2019 tavoitteita, kuten myös muita kulttuuritoimiin liittyviä lakeja. Museo- ja nuorisolaki, laki yleisistä kirjastoista, laki esittävien taiteiden edistämisestä, varhaiskasvatus- ja perusopetuslaki sekä vammaisten ja ikääntyvien osallistumisen mahdollisuuksiin liittyvät lait tähtäävät kaikki muun muassa tukemaan ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin tekemällä ja kokemalla. (Rantakoski 2023, 4).

Kuopion kaupungin strategiassa nostetaan esille kansainvälisten verkostojen hyödyntäminen. Kansainvälisyys on ovien avaamista ja verkostojen antamista kumppaneiden käyttöön, alueen osaamisen ja vahvuuksien tunnetuksi tekemistä asiantuntijayhteistyötä (Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2030, 5). Kaupungin kansainväliset ystävyyskaupungit voivat toimia tapahtumille ja festivaaleille verkostoitumiseen ja asiantuntijayhteistyöhön.

4 KEHITTÄMISKOHTEIDEN KARTOITUS

4.1 Tarve

Luvussa kaksi esiteltiin kulttuurin saavutettavuuden tärkeyttä ja monipuolisuutta hyvinvointiin ja saavutettavuuteen. Ilmaiset ohjelmat edistävät saavutettavuutta, luovat yhteisöllisyyttä ja rikastuttavat kulttuurillista kokemusta monipuolisilla sisällöillään.

Vapaan pääsyn ohjelma on iso osa Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalia, sillä sitä on tarjolla festivaaliviikon aikana paljon. Ohjelman tarkoituksena on edistää muun muassa tasa-arvoa luovan alan osaajien keskuudessa sekä tarjota mahdollisuus esiintymiseen pienemmille tanssi-, musiikki-, ja näyttämötaiteen harrastajille, sekä tietenkin nostaa yhteisöllisyyttä. Taide- ja kulttuurifestivaaleilla osallisuus ilmenee muun muassa kuulumisena yhteisöön, yhteisössä toimimisena, kokemuksena yhteisöön kuulumisesta ja omasta merkityksestä yhteisön jäsenenä (OKM 2016, 20.) Taide- ja kulttuurifestivaalien tapauksessa yhteisöön kuuluu yleisö, taiteilijat, työntekijät, talkoolaiset ja sidosryhmät.

Viime vuosina yhdistyksessä on todettu, että vapaan pääsyn ohjelmaan osallistuvien esiintyjien määrä on ollut alhaisempi, ja sen on koettu toistavan samaa rakennetta, joka ei palvellut enää tapahtumanjärjestäjän toiveita tapahtuman kokonaiskuvassa. Kuitenkin ohjelmistolle olisi selvästi kysyntää ja tarvetta: kuten luvussa kaksi kerrottiin, kulttuurilla on merkittävä vaikutus hyvinvointiin, ja Kuopio Tanssii ja Soilla on tarkoitus tarjota kulttuuria kaikille saavutettavasti.

Tästä syystä yhdistyksessä haluttiin kehittää ohjelmarunkoa tapahtuman järjestäjän, esiintyjien sekä yleisön näkökulmasta. Lappalainen kertoo Kuopio Tanssii ja Soi -historiikissa (2019, 166) vapaan pääsyn ohjelmien keränneen festivaalin historiassa kerta toisensa jälkeen arviolta kymmeniä tuhansia katsojia. Tilanne on sama tänäkin päivänä, sillä vuoden 2023 vapaan pääsyn ohjelmassa arvioitiin vierailleen yli 13 000 kävijää.

Vapaan pääsyn ohjelmaan oli jo pohdittu uusia suunnitelmia, joten kehityssuunnitelma koettiin tarpeelliseksi ja ajankohtaiseksi. Vuoden 2023 festivaalille rakennettiin ensimmäistä kertaa TanssiTelta kauppatorille, jossa järjestettiin muun muassa tanssituokioita ja live-esiintyjä. Lisäksi telta toimii yhteisenä kokoontumispaikkana yleisölle. TanssiTeltan ohjelmisto oli kaikille avointa ja maksutonta.

4.2 Tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää maksuttomien ohjelmien asemaa tapahtumissa ja festivaaleilla, sekä nostaa esille kulttuurin ja taiteen vaikutukset hyvinvoinnin ja saavutettavuuden näkökulmasta. Festivaalien ja tapahtumien maksuttomien ohjelmien tuottaminen tapahtuu usein pienellä budjetilla, joten myös tuotantoprosessin kehitys sujuvammaksi on tärkeää tapahtumanjärjestäjän osalta.

Tapauskohtaisesti kehityssuunnitelma Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin vapaan pääsyn ohjelmistolle, jonka tarkoituksena ei ole uudistaa ohjelmaa ja sen runkoa kokonaan, vaan kehittää se nykypäiväiselle tasolle ja ideoida uusia toimintatapoja realistisesti. Ratkaisuilla pyritään luomaan ohjelmarungolle malli ja toimiva vuosikello tuottajalle, joka on helposti otettavissa käyttöön vuoden 2024 festivaalia varten.

Kehityssuunnitelman tekeminen alkoi maaliskuussa 2023 tutustuessani festivaaliin havainnoinnin kautta. Kesäkuussa festivaalien jälkeen toteutin esiintyjille ja yleisölle tehdyt kyselyt. Elo-lokakuussa koottiin kehityssuunnitelman osat ja niitä muokataan tilaajan kanssa organisaatiolle sopiviksi. Syksyn ja alkutalven aikana pyritään saamaan kehityssuunnitelma sille mallille, että sitä voi hyödyntää jo kesän 2024 festivaaleja varten. Tämän jälkeen nähdään tarvittavat jatkokehityksen tarpeet.

Oman havainnoinnin tarkoituksena oli kokea ja nähdä omin silmin vapaan pääsyn ohjelman nykytilanteen kokonaisuuden sellaisena kuin se on ollut ja mitä seikkoja täytyy kehittää. Opinnäytetyön menetelmien kautta pyrin selvittämään ohjelman nykyisen tilanteen ja löytämään kohdat, jotka vaativat kehitystä vastaten tutkimuskysymyksiini. Päättävänä opinnäytetyöllä oli selvittää ilmaisten ohjelmien merkitys ja tilanne tapahtumissa ja festivaaleilla. Toinen opinnäytetyön tavoite oli löytää ratkaisut, kuinka kehittää toimiva kehityssuunnitelma maksuttomalle ohjelmistolle, joka sisältää tuottajan vuosikellon, ohjelmarungon, sekä markkinointisuunnitelman. Palvelumuotoilun tavoitteena on luoda käyttäjän kannalta helppokäyttöisiä, hyödyllisiä ja haluttavia palvelukokemuksia ja palveluorganisaation näkökulmasta vaikuttavia, tehokkaita, kannattavia ja erottuvia palvelukonsepteja. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 71–72.) Kehityssuunnitelmassa halutaan tähdätä juuri siihen, että vapaan pääsyn ohjelman konsepti palvelee sekä tapahtumanjärjestäjää että ohjelman esiintyjä.

4.3 Menetelmät

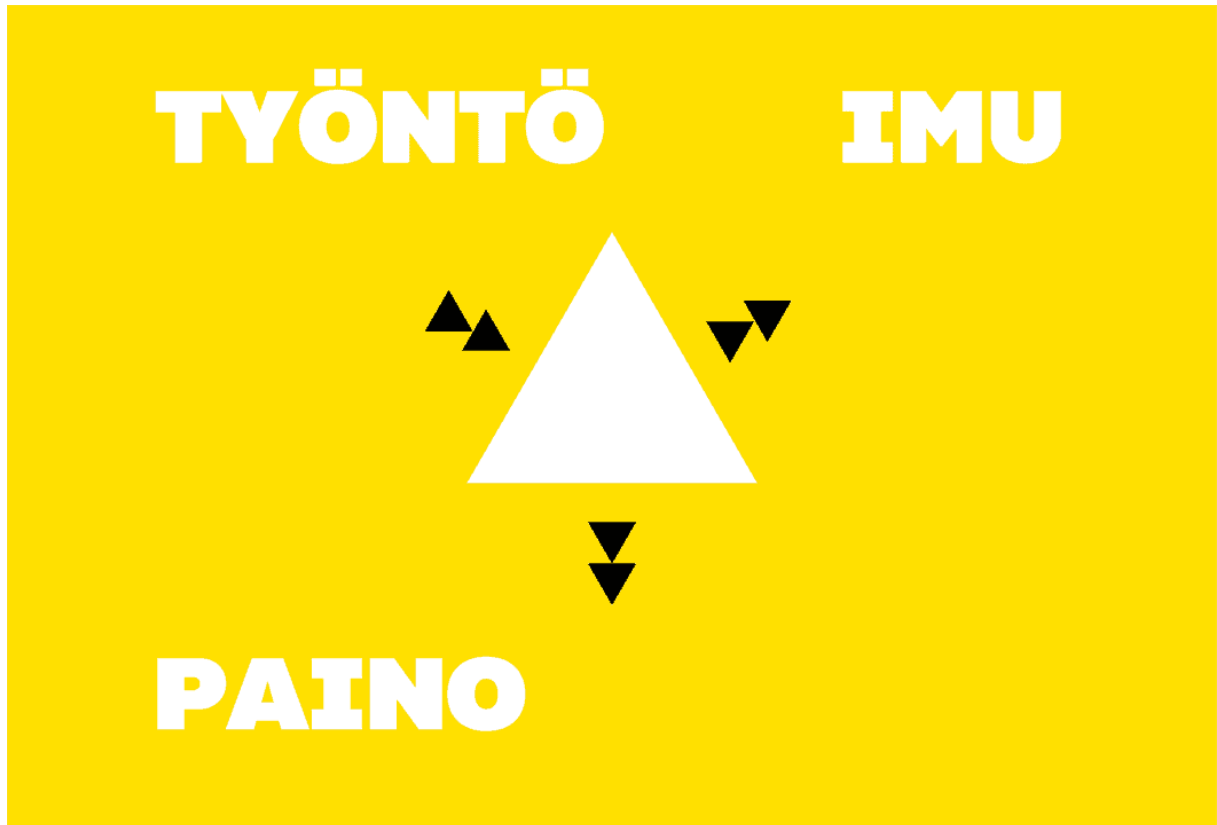
Opinnäytetyön prosessia aloittaessa etsin menetelmiä, jotka sopisivat kehitysprosessin havainnointiin ja tulosten analysointiin. Palvelumuotoilun keskeisin ominaispiirre on käyttäjäläheisyys. Se tarjoaa konkreettisia keinoja organisaatioiden prosessien, palveluympäristöjen ja asiakaskontaktien kehittämiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 72–73.) Menetelminä opinnäytetyössä käytettiin omaa havainnointia, kyselytutkimusta, yhdistyksen kanssa keskustelua tulevaisuuskolmio-työkalun avulla sekä vertailuanalyysiä kolmen muun festivaalin kanssa.

Koin parhaaksi ratkaisuksi oma havainnointi -menetelmän ongelmakohtien tarkastelun nykyisessä ohjelmarakenteessa ja tuotannossa. Havainnointi on hyvin suositeltava menetelmä kaikkien kehittämistyöhön. Hyödyllistä tietoa saa usein paremmin menemällä itse paikalle tarkkailemaan todellisia tapahtumia kuin esimerkiksi kyselyillä ja haastatteluilla. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 42.) Käytännön tilanteiden kautta todelliset haasteet ja ongelmat tulevat esille kehittämistyötä varten.

Esiintyjät ja yleisö ovat merkittävä osa vapaan pääsyn ohjelmistoa. Jotta opinnäytetyöhön saataisiin enemmän näkökulmaa yhdistyksen ulkopuolisilta henkilöiltä, menetelmiksi sopi hyvin kyselyt, joiden kohteena olivat vapaan pääsyn ohjelman esiintyjät sekä ennakkoon valitut henkilöt, jotka vierailivat katsomassa vapaan pääsyn ohjelmia. Haamuasiointi (mystery shopping) on paljon käytetty havainnoinnin muoto, jota käytetään, kun halutaan esimerkiksi selvittää palvelun laatua (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 42). Tätä ajatusta käytettiin yleisöä koskevassa kyselyssä. Vastaajat olivat ennakkoon kutsuttuja henkilöitä, joiden tehtävänä oli vieraila vapaan pääsyn ohjelmassa festivaalin aikana ennen kyselyyn vastaamista. Esiintyjille kysely toimitettiin festivaalin jälkeen kiitosviestin yhteydessä.

Tulevaisuuden ennakkointia tarvitaan kehittämistyössä, ja sitä varten on luotu paljon erilaisia menetelmiä. Organisaatioiden on hyvä tunnistaa omalta alaltaan esimerkiksi trendit ja heikot signaalit, mutta niitäkin on hyvä vertailla muiden alojen näkökulmista. Muihin menetelmiin verrattuna trendien seuraaminen ei ole selkeästi kuvattava yksittäinen menetelmä, vaan siihen kuuluu erilaisia tapoja seurata sitä, mitä maailmalla tapahtuu ja millaisia laajempia muutoksia on näkyvissä esimerkiksi yritysten liiketoimintamalleissa, ihmisten käyttäytymisessä, tekniikan kehityksessä tai ympäristökysymyksissä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 45.) Sitra tar-

joaa useita erilaisia työkaluja tulevaisuuden ennakointiin. Työkaluihin ja menetelmiin kannattaa kuitenkin tutustua ja valita sellainen, joka sopii organisaation tavoitteisiin. Lisäksi tulee ymmärtää, ettei ennakointia tule sekoittaa ennustamisen kanssa.

Kuva 2: Tulevaisuuskolmio kuvana. Kuva: Topias Dean, Sitra.

Opinnäytetyötä varten järjestimme yhdistyksen kanssa yhteiskehityskeskustelun vapaan pääsyn ohjelmanrungosta. Keskustelussa käytettiin futuristi Sohail Inayatullahin kehittämää työkalua tulevaisuuskolmiota (kuva 2), joka on suunniteltu tulevaisuuteen vaikuttavien tekijöiden tunnistamiseen valitun teeman ympärille. (Sitra 2023b.) Kolmio toimii analyysikehikkona keskustelun aikana ja siinä keskitytään seuraaviin kohtiin:

- Menneisyyden paino: millaisia rajoituksia ja esteitä menneisyys asettaa meille? Mikä estää meitä pääsemästä eteenpäin? Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset sitoumukset, sitkeät uskomukset ja kestäättömät maailmankuvat, arvot tai ajattelumallit.
- Nykyhetken työntö: mihin suuntaan maailma kehittyy tällä hetkellä ja miten suuntaan voi vaikuttaa? Mitä muutosprosesseja on käynnissä? Mikä meitä puskee tällä hetkellä

muuttumaan tai muuttamaan asioita? Näitä ovat esimerkiksi trendit ja muut muutokset yhteiskunnassa ja ihmisten elämässä.

- Tulevaisuuden imu: Minkälaisia tulevaisuuskuvia meillä on? Mikä on parasta, mitä voisi tapahtua? Tässä voi tarkastella erilaisia unelmia, suunnitelmia, visioita jne. (Sitra 2023b.)

Tulevaisuuskolmion jälkeen tutustuimme kehityssuunnitelmaan, joka sisälsi vapaan pääsyn ohjelman rungon, vuosikellon, markkinointisuunnitelman, hakuaikeakaulun sekä hakulomakkeen.

Vertailuanalyysi eli benchmarking on hyvä menetelmä vertailla omaa kehittämisen kohdetta toisen organisaation tai tapahtuman kohteeseen. Joskus vertailtava kohde voi löytyä myös aivan toiselta alalta. Vertailuanalyysin perusidea on oppiminen toisilta ja oman toiminnan kyseenalaistaminen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 43.) Tarkoituksena on löytää oman toiminnan heikkoudet ja kehittää uusia tavoitteita ja kehitysideoita. Menetelmä sopii eri organisaatioiden laadun, tuottavuuden, toimintatapojen ja toimintaprosessien kehittämiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 43.) Opinnäytetyön tapauksessa tämä tarkoittaa toimintatapojen ja laadun vertailua.

5 KUOPIO TANSSII JA SOI - VAPAAN PÄÄSYN OHJELMA

5.1 Vapaan pääsyn ohjelman esittely

Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin vapaan pääsyn ohjelma on maksutonta ja avointa kaikille. Yhdistys haluaa käyttää nimeä ”vapaan pääsyn ohjelma”, sillä se kuvastaa sopivimmin ohjelman sisältöä ja arvoja, joita halutaan tuoda esille. Ohjelman nimestä on käyty keskustelua organisaation sisällä, olisiko sitä mahdollista tiivistää lyhyempään muotoon ilman, että se menettää merkityksensä.

Perinteisimpiä ja varmasti tunnetuimpia osia festivaalin ohjelmistosta on vapaan pääsyn ohjelmaan kuuluvat Kuopion kauppatorin toriohjelman sekä Musiikkikeskuksen Valohallin ohjelma. Vuonna 2023 uudeksi vapaan pääsyn ohjelman osaksi tuli ensimmäistä kertaa kauppatorille pystytetty TanssiTelta. TanssiTelta ei ideana ole täysin uusi Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalilla: Lappalaisen kirjoittamassa historiikissa käy ilmi, että 1987 järjestettiin Jazz-teltoa, johon mahtui tuhat henkeä. Kohderyhminä olivat aikuiset, nuoret sekä tanssin ja musiikin ystävät. Ohjelmasta vastasi Kuopio Tanssii ja Soi ry ja Jazzavo. Jazz-teltoa pystytettiin Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin yhteyteen kolmena seuraavana vuonna, eli vuoteen 1990 saakka. (Lappalainen 2019, 170). Jazz-teltan myötä toriohjelman nykyinen runko aamupäivän ohjelman osalta muodostui ja yhä edelleen toriohjelman kellonaika on 11–12 (mt., 170). Oli mielenkiintoista huomata, kuinka perinteikkääksi toriohjelman aikataulu on muotoutunut: se on ollut sama jo 33 vuoden ajan, ja tulee toistaiseksi pysymään saman suunnitelman mukaisena. Vapaan pääsyn ohjelmaan sisältyy lisäksi taiteilijahaastattelut, hyvinvointiaamut, seminaareja, tanssimaraton, Lumotun metsän Tanssijamit sekä Karnevaalikulkue.

Torin ja Musiikkikeskuksen ohjelmaan haluavat esiintyjät ilmoittautuvat mukaan ohjelmistoon netissä täytettävän lomakkeen kautta. Vuoden 2023 festivaalin haku avautui marraskuussa 2022 ja hakuaika päättyi huhtikuun 2023 lopulla. Tapahtumanjärjestäjä kokee vastuulliseksi vaatia hakijoilta kuvauksen esityksestä hakemuksen yhteydessä ja katsoa, ettei esityksien tarkoituksena ole loukata tai vahingoittaa ketään. Lisäksi hyvä ja selkeä kuvaus esityksestä ja ryhmästä auttaa siinä, että tapahtumanjärjestäjä osaa informoida tekniikkaa ja muuta henkilöstöä hyvissä ajoin ilman yllätyksiä.

Osallistuminen vapaan pääsyn ohjelmaan esiintyjille on maksutonta. Heidän on kuitenkin itse huolehdittava matkustus-, majoitus- ja ruokailukustannuksistaan. Kuopio Tanssii ja Soi tarjoaa esiintyjille äänentoiston ja esiintymispaikan. Esiintyjille festivaali tarjoaa festivaalipassit, joilla voi ostaa saman päivän näytöksiin lipun puoleen hintaan, mikäli paikkoja on vielä vapaina. Vapaan pääsyn esiintyjä tulee ympäri Suomea.

Kuopio Tanssii ja Soi haluaa jatkossakin tarjota mahdollisuuden harrastajille ja opiskelijoille päästä esiintymään ja kerryttämään esiintymiskokemusta yleisön edessä sekä nostattaa ryhmän omaa henkeä. Festivaalin aikana ryhmät saavat näkyvyyttä ja mahdollisuuden verkostoitua sekä tuoda esille omaa toimintaansa. Vapaan pääsyn ohjelmisto striimataan myös Kuopio Tanssii ja Soin Festivaali-livessä, mikä mahdollistaa sen, että ryhmien perheet ja ystävät, sekä kuka tahansa muu kiinnostunut pääsee näkemään esityksen etänäkin.

Taiteilijahaastattelut järjestetään yleensä aamupäivällä. Vierailevat taiteilijat ovat festivaalin pääohjelmissa esiintyviä taiteilijoita. Seminaarit pureutuvat ajankohtaisiin ja mielenkiintoisiin teemoihin erityisesti terveyden, tanssin, kulttuurin ja taiteen näkökulmista. Lisäksi seminaarisarjaan kuuluu myös Kuopion kaupungin organisoima Kuopio Highlights. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023b).

Osana vapaan pääsyn ohjelmistoa järjestetään myös festivaalikulkue. Vuonna 2023 kulkue sai uutta virtaa, ja kulki nimellä Karnevaalikulkue. Kulkue poikkesi aiemmin toteutetusta muodosta niin, että ryhmien tuli ennakoilmoittautua karnevaalikulkueeseen. Ensimmäiselle ja toiselle sijalle jaettiin rahapalkinnot. Valintakriteereitä oli ryhmähenki ja joukkueen yhtenäisyys, kontakti yleisöön ja esittäminen, koreografian vaikeus ja näyttävyys, asut, rekvisiitat ja maskeeraus, luovuus ja omaperäisyys sekä kokonaisuuden yhtenäisyys. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023c.) Karnevaalikulkuetta sponsoroiti kesällä 2023 Osuuskauppa Peeässä. Kulkue kiersi Kuopion keskustan lähituntumassa, ja joukkueet saapuivat tekemään viimeiset vaikutukset tuomariin kauppatorilla.

5.2 Oma havainnointi

Osallistuvan havainnoinnin kautta tavoitteena oli tarkastella vapaan pääsyn ohjelman tilannetta ja kokonaiskuvaa ulkopuolisen silmin. Opinnäytetyö keskittyi toriohjelman, Musiikkikeskuksen ja Tanssiteltan ohjelmarakenteisiin. Havainnointiprosessin aikana koostin kyselytutkimusta

varten materiaalia, jonka yhtenä osana halusin tiedustella esiintyjien omaa mielipidettä hakuprosessin ajankohdasta.

Harjoitteluni yhdistyksessä alkoi maaliskuussa 2023. Aloittaessani yhdistyksessä henkilöstöön kuului toiminnanjohtaja, kaksi tuottajaa, markkinoinnista ja viestinnästä vastaava henkilö sekä itseni lisäksi toinen harjoittelija. Festivaaleilla ja useilla suur tapahtumilla on ominaista hyvin pieni, ympärivuotinen ja vakituinen toimistohenkilökunta (Talvisto 2022, 14). Yhdistyksellä on yleensä ollut vakituksessa työsuhteessa toiminnanjohtaja sekä tuottaja. Muu henkilökunta aloittaa myöhemmin syksyllä tai vuodenvaihteen jälkeen. Harjoittelijoita otetaan tilanteen mukaan.

Havainnoinnin aineisto koostuu työpäiväkirjasta, käydyistä keskusteluista sekä muistiinpanoista maaliskuu-kesäkuun ajalta sekä festivaalin jälkeen kootuista ajatuksista. Yhdistyksen henkilöstön kanssa käymissä keskusteluissa ilmeni, että vapaan pääsyn ohjelma on jäänyt hieman vähemmälle huomiolle ja usein työ oli määräytynyt harjoittelijalle. Tyypillisiä ovat lukuisat projektiluontoiset työsuhteet, joiden kesto vaihtelee noin puolesta vuodesta tapahtumaviikonlopun kestäviin, muutaman päivän mittaisiin työsuhteisiin (mt., 14). Tutustuttuani vapaan pääsyn ohjelmaan ja sisältöön hahmotin ohjelman laajuuden sekä tulevat muutokset, kuten TanssiTeltan. Ohjelmiston kokonaisuus oli mielenkiintoinen ja oman mielipiteeni mukaan sopivan laaja tutkimuskohteeksi. Samalla pohdin, että harjoittelijalle, jolla hyvin todennäköisesti ei ole aiempaa kokemusta projektinhallinnasta tai tapahtumatuotannosta, voi koko vapaan pääsyn ohjelmasta vastaaminen olla kuormittavaa. Festivaalituotannossa työtehtävät ovat niin vaihtelevia, että kaikenlaisille persoonallisuuksille on tilaa. Hyvä stressin- ja muuttuvien tilanteiden sietokyky on tietenkin plussaa – ja iloinen mieli myös. (mt., 17).

Ensimmäisenä kehityshuomionani oli, että vapaan pääsyn ohjelmasta vastaavalle on hyvä luoda vuosikello kokonaisuuden hahmottamiselle. Organisaatiot ja tiimit voivat suunnitella ja aikatauluttaa vuoden tekemiset ja prosessit vuosikellon avulla (Innokyla.fi 2023). Tällä luodaan sujuvuutta vastaavan tuottajan ja koko tiimin projektinhallintaan, jolloin voidaan keskittyä olennaisiin asioihin ilman ajanhukkaa ja lisätyötä. Tämän seurauksena prosessinhallintaan ja tiedottamiseen jäisi enemmän aikaa.

Aloittaessani Kuopio Tanssii ja Soilla maaliskuun puolivälissä esiintyjien hakuprosessi oli jo käynnissä, mutta vapaan pääsyn ohjelman tarkempi aikataulu festivaaliviikolle oli vielä kesken. Tämä loi haastetta ohjelman tarkempaan aikataulutukseen ja kokonaisuuden hahmottamiseen. Esimerkiksi useat ryhmät suosivat selvästi hakemuksessa viikonlopun ohjelmistoa. Kuitenkin

festivaaliviikon aikataulua selvittäessä kävi ilmi, ettei lauantaina Savonia-lavalla järjestetty muuta ohjelmaa kuin karnevaalikulkue, eikä ylimääräistä esitysaikaa pystynyt järjestämään aikatauluun. Toisena kehityshuomiona oli määritellä festivaalin aikataulunrunko mahdollisimman pitkälle, jo ennen kuin hakuprosessi avataan Savonia-lavan ja Musiikkikeskuksen Valohallin esiintyjä varten.

Hyvin pitkälle suunniteltu aikataulurunko vaikuttaisi myös esiintyjien hakuprosessin aikatauluun. Esiintyjähaku oli avautunut jo marraskuussa, jonka seurauksena pohdin, olisiko mahdollista ja käytännöllisempää jos haku alkaisi hieman myöhemmin, esimerkiksi joulutammikuun vaihteessa ja päättyisi huhtikuussa. Tämä antaisi aikaa suunnitella tapahtuman ohjelmarunkoa vapaan pääsyn osalta, joka rinnastuu festivaalin muun ohjelmiston kanssa. Napakampi hakuaika voisi mahdollisesti myös auttaa esiintyjä sitoutumaan tapahtumaan. Tällöin tuottajalla olisi aikaa tulevan festivaalin ohjelman suunnitteluun syksyllä ja alkutalvesta, joka puolestaan säästäisi resursseja ja aikatauluun jäisi enemmän tilaa tiedottamiselle ja markkinoinnille.

Havainnointiprosessin aikana tuli ilmi, että vapaan pääsyn markkinointiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä se toimii myös tiedotuksen apuvälineenä. Toimivan markkinoinnin ja tiedotuksen avulla mahdollisia kiinnostuneita hakijoita pystyisi tavoitella ja pyrkiä informoimaan jo ennen hakuajan alkua. Tällöin ryhmät voi keskustella ennakkoon omasta esityksestään ja aikataulustaan. Festivaaliviikon aikana tulisi huomioida ohjelmiston näkymistä torilla ja musiikkikeskuksella selkeämmin.

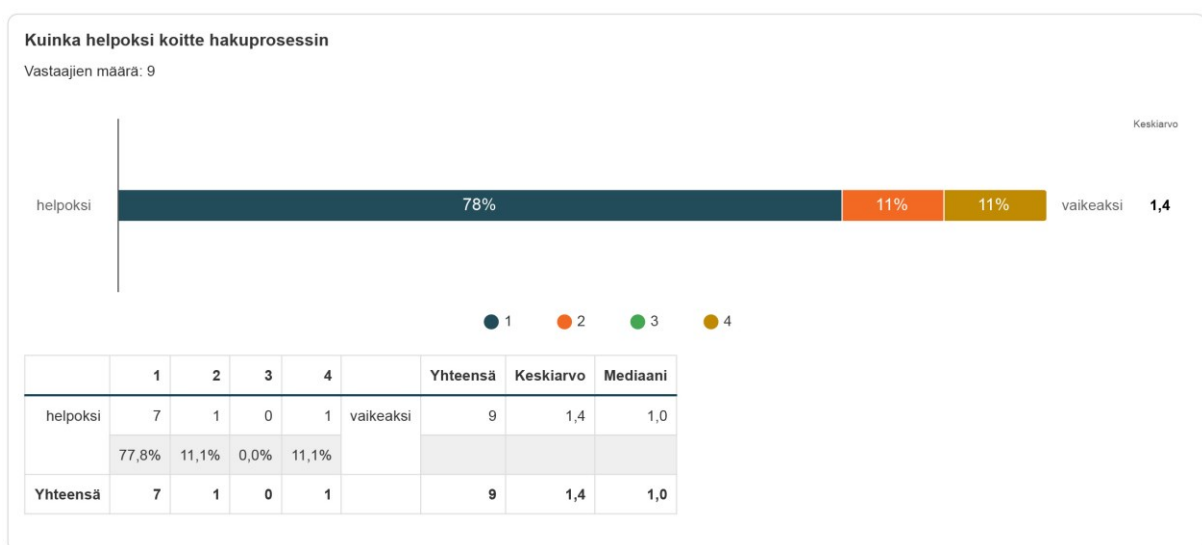
Yhtenä tuottajan tehtävistä oli tiedottaa esiintyjille tilasta, tekniikasta ja festivaalin kulusta ennakkoon, joten hyvin mietitty ohjelmarunko ja ennakkoon saadut tiedot auttavat luomaan myös selkeää pohjaa. Hakuprosessissa oleva lomake vaati lisää informaatiota tuottajan näkökulmasta. Olisi hyvä, jos hakija antaisi mahdollisimman paljon tietoa ennakkoon tapahtumanjärjestäjälle. Se helpottaa muun ohjelman aikataulutusta ja suunnittelua, esimerkiksi tekniikan työskentelyä äänentoiston kannalta. Mahdollisimman runsas ennakkoinformaatio kertoisi myös, että ryhmät ovat miettineet jo mitä tulevat esittämään festivaaliviikolla. Tiedottamisen kehittämisen ohella myös markkinointiin tulisi kiinnittää huomiota.

5.3 Kyselytutkimus

Kehityssuunnitelmani osalta koin tärkeäksi kuulla myös osallistuvia ryhmiä ja yleisöä. Kyselytutkimus oli tähän sopiva menetelmä tavoittaa kohderyhmät. Molemmille kohderyhmille toteutettiin erilliset kyselyt Webropolin avulla (liitteet 1 ja 2). Molempien kyselyiden avulla sain käytännöllisiä näkökulmia osallistujilta ja yleisöltä, joita voisin hyödyntää kehityssuunnitelmaa rakentaessa. Lisäksi osa kysymyksistä tuki tekemiäni havaintoja prosessin aikana.

Esiintyjille tarkoitettuun kyselyyn sain vastauksia 9 kappaletta. Näistä ei selviä oliko kyse sooloesiintyjästä vai ryhmästä. Yhtenäisyyden vuoksi puhun monikosta eli esiintyjistä tai ryhmästä. Esiintyjiltä kysyttiin heidän aiemmasta kokemuksestaan Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalilla, hakuajan aikataulusta ja haun helppoudesta, esiintymistiloista ja tekniikoista, sekä millaisia esityksiä he itse olisivat kiinnostuneita näkemään. Esiintyjän asiantuntemusta ja laajaa kokemusta erilaisista tapahtumista kannattaa hyödyntää. Tilaan ja tekniikkaan liittyvistä ratkaisuista sekä ideoista kannattaa konsultoida esiintyjää tai hänen edustajaansa. (Huhtaniska, Tirronen, Turunen, Asikainen, Ahlavo, & Heinonen 2019, 118).

Kyselyyn osallistuneista esiintyjistä kaksi kolmasosaa on ollut mukana Kuopio Tanssii ja Soin ohjelmistossa aiempina vuosina. Kyselyyn osallistuneet olivat esiintyneet joko Savonia-lavalla (kauppatorilla), Elo-Forumilla (Musiikkikeskuksen Valohalli) tai tänä vuonna ensimmäistä kertaa järjestetyssä TanssiTeltassa. Kysymys oli monivalinta.

Kuva 3: Kuvassa esiintyjien vastauksia hakuprosessin helppoudesta.

Kaksi kolmasosaa osallistujista oli löytänyt hakemuksen verkkosivuilta ja yksi kolmasosa oli saanut tiedon muuta kautta. Vastaajista yli puolet kokivat hakuprosessin helpoksi (kuva 3). Kyselyssä osallistujilta tiedusteltiin, suosisivatko he hakuajaksi aiempina vuosin ollutta marras-huhtikuuta vai riittäisikö hakuajaksi huhti-toukokuu (kuva 4). Tähän kysymykseen kaikki osallistajat eivät antaneet vastauksia ja mielipiteet menivät tasan ehdotettujen hakuajien osalta. Päivitetty hakulomake ja hakuaja ovat kehitysajatuksia, jotka nostan osaksi kehityssuunnitelmaa. Hakulomakkeen ennakkotietojen osuus ei ollut mielestäni tarpeeksi kattava tuottajalle. Lisäksi hakuajan pituus määrittäisi myös esiintyjän sitoutumista festivaaliin.

Kumpaa suosisitte mieluummin vapaan pääsyn ohjelmaan hakuajaksi: marraskuu-huhtikuu vai huhtikuu-toukokuu? (Perustelee).

Vastaajien määrä: 6

Vastaukset
Marraskuu-Huhtikuu. Pitää jäädä aikaa harjoitteluun. Marraskuussa tehdään myös seuraavan vuoden suunnitelmat, esitettävä tansseja aletaan harjoittelemaan maaliskuussa.
Marras-huhtikuu. Saisi ajoissa tiedon ohjelmaan pääsystä ja ehtisi harjoitella ohjelmiston.
Huhtikuu-toukokuu, koska varsinkin ulkona esiintyjien on helpompi arvioida ja mahdollisesti testata tuotantoaan lämpötiloissa jotka vastaavat lähemmäs tapahtuma-aikana olevia lämpötiloja. Myös ohjelman suunnittelun ja sen muistaminen sekä uudelleen käymisen kannalta helpompi.
Marraskuu-huhtikuu Voi tavoittaa mahdollisia hakijoita pidempään, suunnittelu työ ohjelmistoon helpottuu kun ei tule ihan viime tingassa (toukokuu)??
Huhtikuu-toukokuu. Tietää varmemmin jo kesän ohjelmiston ja materiaalit, kestoajat yms. hakiessa esiintymisaikaa.
Ehdottomasti huhti-toukokuu. Ei oppiaat tiedä puolta vuotta etukäteen pääsisivätkö esiintymään vai ei, ja lomakkeessa pitää arvioida esiintyjien lukumäärä. Toki olis hienoa jos kaikki voisi maailmassa toimia hyvissä ajojen ennakkoiden, mutta en koe sitä mahdolliseksi omien kokemusten perusteella. Jos haku olisi auki jo marraskuusta, tulisi paine lähettää hakemus silloin melko heti, ettei ohjelmisto mene täyteen ennen kuin itse ehtii mukaan.

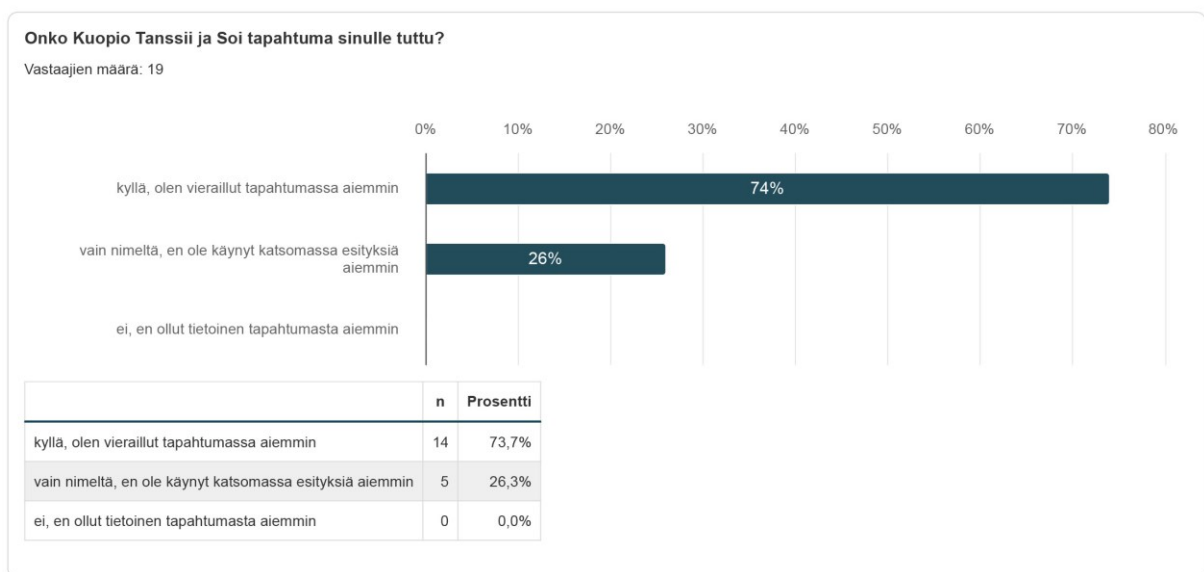
Kuva 4: Kuvassa esiintyjien vastauksia vapaan pääsyn ohjelmaan hakemisen ajankohdasta.

Esiintymisajasta ja -paikan sopivuudesta neljä vastanneista esiintyjistä koki, että aika ja paikka oli erittäin sopiva, neljä sopiva ja yhden mielestä melko sopiva. Perusteluiksi oli muun muassa kerrottu lavan lattian sopivuus esitykselle sekä huomiot TanssiTeltan lattian parannuksista. Jälkimmäinen lisäisi budjetillisesti vapaan pääsyn ohjelman kustannuksia, joka on mielestäni erittäin tärkeä huomio.

Kysyin, millaisia tunnelmia esiintyjillä oli esityksen jälkeen. Vastaukset olivat positiivista luettavaa: kokonaiskuva tapahtumasta oli vastaajien mielestä eniten innostava, tapahtuma tukee tanssi- ja tapahtumataidetta ja on yllättävä.

Yleisöstä neljälletoista vastaajista tapahtuma oli ennestään tuttu, ja he olivat käyneet katsomassa esityksiä aiempina vuosina. Vastanneista viisi tunsii tapahtuman nimeltä, muttei ollut käynyt katsomassa esityksiä (kuva 5).

Kävijöille tarkoitettuun palautekyselyyn vastasi 19 henkilöä, joista osa oli poimittu mystery shopper -ajatuksella. Kyselyyn pyydettiin osallistumaan yhteensä 20 henkilöä, joista 13 pääsi vierailemaan vapaan pääsyn ohjelmistossa ja vastaamaan kyselyyn. Festivaalin jälkeen kysely lähetettiin jälkepäin henkilöille, joiden tiedettiin käyneen vierailemassa vapaan pääsyn ohjelmistossa festivaalin aikana, jotta vastanneiden määrä nousisi hieman. Vastaajista kolme oli alle 18-vuotiaita, kuusi oli 19–29-vuotiaita, viisi heistä oli 30–45-vuotiaita, 46–59-vuotiaita oli kaksi ja kolme oli yli 60-vuotiaita. Kyselyyn osallistuneista kymmenen harrasti tanssi-, musiikki-, tai näyttämötaidetta.

Kuva 5: Palkkikaavio yleisön vastauksista.

Kokonaistapahtuman mielikuviksi yleisön joukosta sai eniten ääniä vaihtoehdot innostava, tukee tanssi- ja musiikkitaidetta sekä piristävä. Muu-kohdan vastauksiksi oli kirjoitettu: vaikeasti lähestyttävä, ja kyselyssä myöhemmin olikin erikseen osio, jossa kysyttiin, kokeeko kävijä tapahtuman helposti lähestyttäväksi. 16 vastanneista sanoi kokevansa tapahtuman helposti lähestyttäväksi, mutta kolme vastanneista vastasi ei. Perusteluiksi tähän oli kerrottu muun muassa, että henkilöille, jotka eivät itse harrasta tai seuraa tanssia voi tapahtuma tuntua vieraalta osallistua.

Millaisista esityksistä/esiintyjistä olisit kiinnostunut tai haluaisit nähdä festivaaleillamme vapaan pääsyn ohjelmassa?

Vastaajien määrä: 19

Vastaukset
Sellaisista, joihin olisi helppoa itse osallistua ja ne markkinoitaisiin helpoksi
Laajempaa musiikkigenrea ylipäätään
Tanssin eri muotoja. Ykdiö tai ryhmän esittämänä Laulua, orkestereita. Musiikkia joka tuo hyvää mieltä.
breakdance
Ehka ainakin yksi tunnetumpi esiintyjä olisi hyvä
Monia erityyppisiä
Nykytanssia, katutanssia
Elävän musiikin ja tanssin yhdistäviä esityksiä, kaikenikäisille suunnattuja esityksiä ja yleisölle mahdollisuus osallistua tanssiin, liikkumiseen, musiikkiin
Eri ikäisiä, eri taustoista, eri tanssilajeista. Myös esim. sirkusta. Kaikki yleisöä matalalla kynnyksellä osallistavat hyvä juttu.
Enemmän vapaata ohjelmaa suunnattuna lapsille ja nuorille
Lisää elävää musiikkia sisa- ja ulkotiloihin.
Olisi kiva nähdä enemmän ulkomaalaisia esiintyjä
-
Mahdollisimman monipuolisista, niin että jokaiselle olisi jotakin. Kuopio tanssii ja soi- festivaali on kyllä ollut onnistunut 20 vuoden ajan, jonka olen itse osallistunut.
Lyhyet tanssin opetushetket olivat kivoja, niitä jatkossakin!
Mahdollisimman monipuolisista, on myös hyvä että on nuoria sekä vanhempia esiintyjä. Tänä vuonna tämä onnistui. Ihmisiä myös houkuttelee eri tanssilajien näkeminen. Jatkossakin esitykset voisivat olla osallistavia, niin että yleisö pääsee itse halutessaan tanssimaan.
Tanssiteille enemmän ohjelmaa ja vähintään taustamusiikkia, vaikka tanssittavaa niin ohikulkijat voivat tulla jammailemaan.
En ole tanssinharrastaja, joten jätän asian ammattilaisten mietittäväksi.
Erimaiden kansantansseja

Kuva 6: Yleisölle osoitetun kyselyn tuloksia siitä millaisia esityksiä tai ryhmiä he toivoisivat näkevänsä vapaan pääsyn ohjelmassa.

Vastaajat saivat myös kertoa vapaasti, millaisia esityksiä kävijät olisivat kiinnostuneet näkemään jatkossa vapaan pääsyn ohjelmistossa (kuva 6). Ehdotuksiksi nousivat nykytanssi, katu-tanssi, yhdistelmä elävää musiikkia ja tanssia, enemmän ohjelmaa lapsille ja nuorille.

Lopuksi kävijöiltä tiedusteltiin mitä he parantaisivat tai muuttaisivat tapahtumassa. (Kuva 7). Vastauksissa nousi esille kohdennetumpi markkinointi, ilmaista iltaohjelmaa, parempi tiedotus ja viestintä. Nämä huomiot oli hyvä kuulla, sillä ne olivat havaintoja, joita olin huomionut parannuskohteiksi.

Mitä parantaisit tai muuttaisit tapahtumassa?

Vastaajien määrä: 19

Vastaukset
Kohdennetumpaa markkinointia.
Teltassa äänentoistoon kaiutin myös toiselle puolelle. Telttaan olisi katevää myös päästä useammasta päästä. Ehkä jotain pientä fingerfoodia ostettavaksi. Kaiken kaikkiaan todella onnistunut ja mukava kokemus.
Vapaita ilta esityksiä myös iltaisin.
ei tule mieleen mitään
Ilmainen tarjoilu
Enemmän esityksiä :)
Ohjelmaa muuallekin kaupunkiin, esim. Matkukseen
Ohjelmistossa mielestäni tarpeeksi vaihtelua, uutta vuosittain. Ei tarvetta suuriin muutoksiin.
Vieläkin parempi tiedotus ja viestintä tapahtumasta suurelle yleisölle.
Vapaa ohjelman markkinointi, niin että kynnys osallistua pienenesi
Enemmän matalan kynnyksen tapahtumia. Ilmaisia tai kohtuuhintaisia.
Enemmän turvajärjestelyjä.
-
Enemmän ja näkyvämpää mainontaa etenkin ilmaisohjelmille.
Livemusiikkia voisi olla useampana iltana teltassa. Ja ehkä myös päättäri-iltana Pannuhuoneella.
Vapaan pääsyn ohjelma voisi olla sen valmistuttua jotenkin paremmin/eri tavalla esillä, kaikki eivät välttämättä osaa löytää sitä verkkosivuilta. Toki ihmiset saavat tietää esiintyjän esittelyssä alkuun, mutta jos esimerkiksi myöhästyy torilavan esityksien alusta, ei välttämättä tiedä kuka esiintyy.
Ks edellinen. Hieno tapahtuma.
Minusta sukupolven vaihdos johdossa on sujunut hyvin ja nykyisellä tiimillä varmasti löytyy hyvää ja innovatiivista ohjelmaa jatkossakin.
Toritapahtuma on keskustan torilla niin tanssittelta voisi sijaita sataman alueella.

Kuva 7: Yleisön parannusehdotuksia.

Jälkeenpäin sain tutustua Kuopion kaupungin ja Kuopio Tanssii ja Soi ry:n yhteisen Salmi Platformin kautta teetettyyn kyselyyn, johon sai osallistua kuka tahansa festivaalilla käynyt henkilö. Kysymykset tähän olivat avoimia kenttiä, joista sain koottua hyviä huomioita ja palautetta vapaan pääsyn ohjelmaa koskien, mutta opinnäytetyössä keskityn itse teettämiini kyselyihin ja tuloksiin. Nostan kuitenkin esille, että Salmi Platformin palautteesta kävi ilmi muun muassa kävijöiden tyytyväisyys festivaalin maksuttoman ohjelman määrään. Lisäksi uudistukset, kuten TanssiTeltta ja Karnevaalikulkue olivat mieluisia. Parannusehdotuksiksi nousivat TanssiTeltan lattia ja lapsille ja nuorille suunnatun ohjelman lisääminen.

5.4 Vertailuanalyysi: ilmaiset ohjelmat festivaaleilla ja tapahtumissa

Kuten aiemmin luvun 3.3 menetelmät-osiossa kävin läpi, vertailuanalyysi on hyväksi kehittämisen näkökulmasta. Aina on hyvä katsoa ja verrata, mitä toiset tapahtumat ja festivaalit tekevät. Opinnäytetyön vertailuanalyysin kohteena olivat Jyväskylän Kesä, Savonlinnan Oopperajuhlat sekä Kaustinen Folk Music -festivaali.

Jyväskylän Kesä on tunnettu Pohjoismaiden vanhimpana yhtäjaksoisesti järjestettynä kaupunki- ja kulttuurifestivaalina. Jyväskylän kesä perustettiin vuonna 1955. Festivaalin tuotannosta vastaa Jyväskylän festivaaliyhdistys ry. (Jyväskylän festivaaliyhdistys ry 2023.) Jyväskylän Kesän ohjelmistoon kuuluu musiikkia klassisesta popiin, esittävää taidetta, klubeja, lastenohjelmaa, elokuvia, näyttelyitä sekä ympäristöteemaisia puheohjelmia (Visitjyvaskyla.fi 2023). Kuten Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali, myös Jyväskylän Kesä on perinteikäs kansainvälinen festivaali.

Savonlinnan oopperajuhlien historia ulottuu vieläkin pidemmälle kuin Kuopio Tanssii ja Soin tai Jyväskylän kesän, sillä ensimmäiset Oopperajuhlat järjestettiin jo vuonna 1912 Olavinlinnassa, mikä tekee festivaalista yhden maailman ensimmäisistä oopperafestivaaleista (Savonlinnan Oopperajuhlat 2023a). Oopperajuhlien tuotannosta, lipunmyynnistä ja markkinoinnista vastaa Savonlinnan Oopperajuhlien Kannatusyhdistys ry.

Kaustinen Folk Music -festivaali-ohjelma koostuu paikallisperinteitä kunnioittavan pelimanni- sekä muun perinnesäveltämisen lisäksi kotimaisesta nykykansanmusiikista, kansainvälisistä esiintyjistä, kansantanssista, koko kansan suosikeista, lastenmusiikista, poikkitaiteellisista ja festivaalialuetta elävöittävästä ohjelmanumeroista sekä osallistavasta toiminnasta (Kaustisenseutu.fi 2023). Festivaali vietti 56. vuosijuhlaansa vuonna 2023. Finland Festivals äänesti Kaustisen Folk Music Festivaalin vuoden festivaaliksi 2024 (Finland Festivals 2023) ja Kaustisen kunta valittiin vuoden kulttuurikehdoksi Kulta ry:n ja Yleisradion järjestämässä Kulttuurigaalassa vuonna 2023. (Kaustinen 2023).

Vertailuanalyysia varten tehdyt kyselyt toteutettiin Webropolin avulla (liite 3), koska koin, että osallistujia saa näin vastata rauhassa omin sanoin kyselyyn. Jyväskylän Kesän vastauksiin osallistui festivaalin johtaja Kyösti Ylikulju. Savonlinnan Oopperajuhlista kyselyyn vastasi tuotantopäällikkö Jukka Pohjolainen sekä Kaustinen Folk Music Festivaalilta toiminnanjohtaja Valtteri Valo.

Tavoitteet ja strategiat

Vertailuanalyysin kysymykset keskittyivät pääosin ainoastaan maksuttoman eli vapaan pääsyn ohjelmaan. Kyselyssä kaksi ensimmäistä kysymystä koskivat vapaan pääsyn tavoitteita ja strategioita: miksi festivaali on päättänyt tarjota maksutonta ohjelmaa tapahtumassanne sekä millainen merkitys maksuttomalla ohjelmalla on tapahtumallenne? Kysymysten tarkoituksena oli pohjustaa molempien festivaalien lähtökohtaista näkemystä vapaan pääsyn ohjelmasta.

Jyväskylän Kesän arvoihin ja strategiaan kuuluu maksuttoman ohjelman järjestäminen. Se on myös merkittävässä roolissa saavutettavuuden ja kansalaisten osallistamismahdollisuuksien ylläpitämisessä. Maksuton ohjelma on kuulunut osaksi tapahtumaa jo 68 vuoden ajan, ja sen voisi kuvitella olevan keskeinen osa tapahtuman ideaa. Se auttaa myös sekä saavuttamaan laajemmin erilaisia yleisöjä että tuomaan haastaville sisällöille laajempia kokijajoukkoja. (Ylikulju 2023).

Savonlinnan Oopperajuhlien maksuton tapahtuma on jokaisena festivaalipäivänä Oopperapäivän avaus Savonlinnan keskustassa olevan ravintolan terassilla. Avajaiset ovat tunnelman luoja kaupungilla. Taiteilijoiden ja yhteiskunnallisten vaikuttajien haastattelut kertovat Savonlinnan Oopperajuhlien merkityksestä ja suuruudesta. (Pohjolainen 2023).

Maksuton ohjelma on ollut osa Kaustisen Folk Music Festivaalia käytännössä aina. Viimeisinä vuosina festivaalin järjestäjät ovat halunneet tarjota myös kaikille maksuttoman avajaispäivän yhdessä vuosittain vaihtuvan yhteistyökumppanin kanssa. Maksuttomalla ohjelmalla mahdollistetaan osallistumiset mahdollisimman pienellä kynnyksellä, sillä sen avulla joku saattaa innostua tulemaan seuraamaan myös festivaalin maksullista ohjelmaa. (Valo 2023).

Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin sisältöön on kuulunut 70-luvulta lähtien vapaan pääsyn ohjelmaa. Meidän arvoihimme kuuluu tarjota kulttuuria kaikille ja mahdollistaa sen saavutettavuus. Tästä esimerkkinä toimii uusi laajennus TanssiTelta, joka sijaitsee Kuopion kauppatorilla, ja alle kouluikäisille pidettävät Tanssijamit, jotka toistuvat kahdesti päivässä festivaalin ajan. (Kuopio Tanssii ja Soi 2023).

Kohderyhmät

Lisäksi Tavoitteet ja strategiat -osiossa kysyttiin, kenelle maksuton ohjelma on suunnattu. Lisäsin kysymyksen, koska on tärkeää huomioida, nouseeko joku tietty kohderyhmä enemmän esille kuin toinen ohjelman suunnittelussa.

Jyväskylän Kesän maksuton ohjelma on suunnattu kaikille. He painottavat erityisesti ohjelmassa lapsille ja perheille suunnattua sisältöä sekä yhteiskunnallista puheohjelmistoa. (Ylikulju 2023). Savonlinnan keskustassa järjestettävä Oopperapäivän avaus on suunnattu kaupunkilaisille sekä tietysti turisteille. (Pohjolainen 2023). Myös Kaustinen Folk Music festivaali järjestää kaikille suunnattua maksutonta ohjelmaa. He eivät eritele maksuttoman- ja maksullisen ohjelman esiintyjä, vaan samat esiintyjät voivat esiintyä molemmissa ohjelmistoissa. (Valo 2023).

Vapaan pääsyn ohjelmissa riittää nautittavaa kaikenikäisille. Lasten ja nuorten sekä heidän perheiden tavoittaminen festivaaleille olisi tärkeää ja haluaisimme ottaa heidät huomioon ohjelmistossamme enemmän. (Kuopio Tanssii ja Soi 2023).

Suunnittelu ja organisointi

Seuraava vertailuosio koski suunnittelua ja organisointia; miten ajankäyttö tasapainottuu pääsymaksullisen ja maksuttoman ohjelman välillä sekä miten organisaatioiden vastualueet jakaantuvat. Luonnollisesti tapahtumat tarvitsevat lipputuloja, mutta lipputulot voivat vaikuttaa myös siihen, että tapahtumat ja festivaalit voivat tarjota myös vapaan pääsyn ohjelmaa. Festivaalit ja tapahtumat kuitenkin joutuvat miettimään muita rahoituskeinoja.

Jyväskylän Kesän ohjelmiston suunnittelussa pääpaino on pääsymaksullisen ohjelmiston suunnittelussa. Maksuttoman ohjelmiston suunnittelussa hyödynnetään laajemmin festivaalin yhteistyökumppaneita myös sisällöntuotannon osalta. Vastualueet jakaantuvat vuosittain vaihdellen ja tilanteiden mukaan henkilökunnan kesken. (Ylikulju 2023).

Savonlinnan Oopperajuhlien pääpaino on myös maksullisissa ohjelmissa, ja maksuttomaan ohjelmaan käytetään vähemmän työtunteja ja aikaa. Paikallinen ravintola ja pressa vastaavat maksuttoman ohjelman osasta. Lisäksi ohjelmaa varten palkataan juontaja, pianisti ja äänestä vastaava henkilö. (Pohjolainen 2023).

Maksuttomat esiintymislavat ovat osa Kaustinen Folk Music -festivaalin kokonaisuutta, ja ne ovat yhtä tärkeitä kuin festivaalialueen sisällä olevat maksulliset lavat. Ohjelmajohtaja vastaa niin sanotuista nimiartisteista ja ohjelmatuottaja vastaa ns. pelimanniohjelmasta, jonka esiintyjät tulevat myös pääsymaksuttomiin tilaisuuksiin. (Valo 2023).

Pääsymaksullinen ohjelma on selkeästi pääpainotus suunnittelussa. Maksuton ohjelma on silti arvossa, sillä pyrimme tarjoamaan tanssitaidetta kaikkien saataville. Tulevan vuoden festivaalia varten tehtävät jaetaan tilanteen mukaan ja henkilöstön ajatuksia kuunnellen. Lisäksi festivaaliviikolla apunamme on paljon talkoolaisia, joita ilman festivaalia olisi mahdoton toteuttaa. (Kuopio Tanssii ja Soi 2023).

Suunnitteluun ja organisointiin vaikuttavat henkilöstöressurssien lisäksi budjetti tai tilaratkaisut. Jatkokysymyksinä strategia ja organisointi -osiossa kohteilta kysyttiin, mitä he ovat kokeneet haastavimmaksi maksuttomien ohjelmien suunnittelussa, sekä millaista budjettia ja rahoitusta tapahtumat ja festivaalit hyödyntävät maksuttoman ohjelman tuottamiseen. Tämä kysymys kiinnosti, sillä sponsorointi ja yritys yhteistyö ovat yleistyneet kulttuurialalla, mutta silti niitä saatetaan vieroksua hieman. Sponsorointi on kulttuurikentällä yleisempää, sillä kulttuuritoimijat eivät enää pysty toimimaan pelkän julkisen tuen varassa (Lappalainen Hilja 2021, 13).

Jyväskylän Kesän Kyösti Ylikuljun mielestä ehdottomasti haastavinta on ollut julkisen rahoituksen pieneneminen vuosien varrella sekä yhteistyökumppaneiden tuen pienentyminen vaikeina vuosina. ”Maksutonta ohjelmaa on eniten silloin kun menee muutenkin hyvin, missä on tiettyä ristiriitaa sen keskeiseen tarkoitukseen” (Ylikulju 2023). Jyväskylän Kesän -festivaalin kokonaisbudjetti on noin puoli miljoonaa euroa. Maksuton ohjelma rahoitetaan yhteistyökumppaneiden ja julkisen rahoituksen avulla. (Ylikulju 2023).

Savonlinnan Oopperajuhlien Jukka Pohjolainen ei osannut sanoa tarkasti, mikä olisi ollut haastavinta, sillä hän ei ole ollut mukana suunnitteluvaiheessa. Heidän maksuttoman ohjelmansa budjetiksi arvioitiin noin 10 000 euroa. (Pohjolainen, Jukka 2023). Savonlinnan Oopperajuhlat toteutetaan noin kahdeksan miljoonan euron vuosittaisella budjetilla (Järventaus, 2020).

Kaustinen Folk Music Festivalin Valteri Valo kertoo, että maksutonta ohjelmaa järjestetään eripuolilla Kaustista muun muassa kaupoissa ja palvelutaloissa. Haastavinta on saada sovittua esiintymispaikat ja -ajat. Lisäksi esiintymispaikat vaikuttavat valittaviin ryhmiin lähinnä ryhmän koon osalta. Budjettia maksuttomalle ohjelmalle ei ole eritelty, sillä lisäkuluja siitä ei käytännössä tule. Paikalliset yritykset ja muut paikat auttavat järjestämään maksutonta ohjelmaa festivaaliviikolla. (Valo 2023).

Kuopio Tanssii ja Soilla haasteena on ollut rahoitus ja aiempi ohjelmarunko. Pyrimme myös löytämään uusia ja toimivampia ratkaisuja sekä tekemään yhteistyötä kumppaneidemme kanssa. Vuoden 2023 vapaan pääsyn ohjelman osalta kulut olivat noin 20 000 euroa. Rahoitus

koostui yhteistyökumppaneilta saaduilta sponsorituloista ja julkisesta rahoituksesta. Kokonaisbudjettimme oli noin 900 000 €. Kaksi kolmasosa tulee julkisesta rahoituksesta ja loput tulee festivaalin oma osuudesta, joka koostuu muun muassa lippituloista. (Kuopio Tanssii ja Soi 2023).

Viestintä ja markkinointi

Kolmannessa vertaisarvioinnin osiossa keskityttiin viestintään ja markkinointiin. Arvioinnissa selvitettiin, millaisilla keinoilla festivaalit markkinoivat maksutonta ohjelmaansa, sekä millaisia haasteita he ovat kokeneet siinä. Tämä osio kiinnosti juuri opinnäytetyöni osalta, koska erilaisten sisältöjen osalta markkinointi voi olla haastavaa ja osittain maksuton ohjelma voi jäädä pienemmälle huomioille kuin maksullinen ohjelma, koska pyritään kuitenkin kannustamaan ihmisiä lipun ostoon.

Jyväskylän Kesä markkinoi maksutonta ohjelmistoaan samoin tavoin kuin muutakin ohjelmistoaan, eli kaikissa omissa kanavissaan sekä yhteistyökumppaneiden verkostoissa. Jyväskylän Kesä on laaja monitaidefestivaali, jonka markkinointiongelmia liittyvät sisältöjen monipuolisuuteen: festivaalilla on paljon erilaista sisältöä, joka tekee kaiken sisällön esiintuomisesta haastavaa. (Ylikulju 2023). Savonlinnan Oopperajuhlien markkinointia tapahtuu festivaalin omilla Facebook -sivuilla, paikallisessa lehdessä sekä omilla kotisivuilla. Haasteeksi festivaali kokee nuorison tavoittamisen. (Pohjolainen 2023). Kaustinen Folk Music Festivaalilla maksuton ohjelma on osa kokonaisuutta. Maksuttomista tilaisuuksista muistutetaan aina muun markkinoinnin yhteydessä. (Valo 2023). Haasteita markkinoinnissa ei kerrottu tai niitä ei koettu.

Kuopio Tanssii ja Soi panostaa ensisijaisesti maksullisen ohjelmiston markkinointiin, mutta pyrimme jatkossa nostamaan vapaan pääsyn markkinointia ja tiedottamista esille kanavissamme. Haasteena on esimerkiksi nuoret, jotka eivät harrasta tanssia ja kuinka saada heidät kiinnostumaan festivaalista. (Kuopio Tanssii ja Soi 2023).

Kävijämäärät

Viimeisessä osiossa tutkittiin kävijämääräarvioita koko festivaalin tai tapahtuman aikana ja rajatusti maksuttoman ohjelman kävijämääriä arviolta. Kävijämääriin vaikuttavat ohjelman sisältö, tilat ja saavutettavuus. Kuinka paljon kävijöitä viimeisimmällä tapahtumallanne oli? Ja kuinka paljon heistä oli vapaan pääsyn ohjelmissa käyneitä?

Jyväskylän Kesä kokosi runsaat 33 000 kävijää paikan päälle, sekä etäyhteyden kautta ohjelmia seuranneet mukaan laskettuna noin 37 000. Yli puolet kävijöistä osallistuu vapaan pääsyn ohjelmaan, joten se olisi arviona 20 000. (Ylikulju 2023). Savonlinnan Oopperajuhlissa kävi vuonna 2023 noin 60 000 kävijää. Maksuttoman ohjelman, eli Oopperapäivän avauksissa vieraili noin 2500–3000 ihmistä. (Pohjolainen 2023). Kaustinen Folk Music festivaali keräsi kokonaisuudessaan käyntimääräkseen 48 312. Ilmaistilaisuuksien arvioitu yleisömäärä oli 5000 kävijää. (Valo 2023).

Kokonaisuudessaan 2023 Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalilla kävijöitä oli yli 30 000. Vapaan pääsyn ohjelmiston tarkkaa määrää on haastava mitata, mutta arviolta yli 13 000. Lisäksi kesän festivaalilla oli ensimmäistä kertaa Festivaali-live striimaus, jossa näytettiin Savonia-lavan ja Elo-Forummin esityksiä sekä Taiteilijatapaamiset TanssiTeltalta. (Kuopio Tanssii ja Soi 2023).

Yhteenveto

Vaikka vertailukohteena olleet festivaalit eroavat toisistaan, niillä on myös hyvin paljon yhteisiä piirteitä ja tarjoavat saavutettavia kulttuurielämyksiä. Kullakin festivaalilla on oma vahvuutensa omalla festivaalin osa-alueellaan.

Sekä Jyväskylän Kesä että Kuopio Tanssii ja Soi nosti esille markkinoinnin osalta kuinka laaja ohjelmasisältö luo omia haasteita markkinointiin, ja tähän olenkin opinnäytetyössäni yrittänyt kiinnittää huomiota suunnitellessani vapaan pääsyn ohjelman markkinoinnin aikataulua.

Savonlinnan Oopperan budjetti on suurempi kuin muiden vertailtavien festivaalien. Lisäksi Peräti 86 % toiminnasta katetaan lipputulolla, yrityskumppanuuksilla ja lahjoituksilla. Rahoitusmallina näin merkittävä omarahoituksen osuus on poikkeava. (Järventaus 2023.) Kävijämääriltään Kuopio Tanssii ja Soi sekä Jyväskylän Kesä on jälleen rinnakkain vertailussa 30 000–33 000 kävijämäärällään. Kaustinen Folk Music Festivaali nousee yli 48 000 kävijällään edelle ja

Savonlinnan Oopperan kävijämäärä on melkein kaksinkertainen, mutta festivaali on kestoaltaan myös pidempi muiden kestäessä viikon.

Yhteenvetona näkisin, että Jyväskylän Kesän ja Kuopio Tanssii ja Soin toimintamalli ja haasteet ovat pitkälle samankaltaisia. Yhteistyökumppanien tärkeys maksuttomien ohjelmien mahdollistamisesta nousee etenkin Jyväskylän Kesässä, Kaustinen Folk Music - sekä Kuopio Tanssii ja Soi -festivaaleilla esille. Maksuttoman ohjelman merkitys ja arvo on jokaiselle tärkeä osa festivaalia ja sen saavutettavuutta halutaan tarjota kaikille. Savonlinnan Oopperajuhlien maksuttoman ohjelman runko poikkeaa muista vertailtavista festivaalikohteista, mutta se tarjoaa Savonlinnan keskustassa näkyvyyttä Oopperajuhlien sijainnin ollessa Olavinlinnassa, joten aamuisin tapahtuva Oopperapäivän avaus tuo festivaalitunnelmaa keskustaan.

Tarkasteltaessa yleisesti Kaustisen Folk Music Festivaalia, Jyväskylän Kesää, Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalia sekä Savonlinnan Oopperajuhlia korostuu niissä selkeästi Suomen kulttuurifestivaalien monimuotoisuus ja rikkaus. Toistuvina tapahtumina taide- ja kulttuurifestivaalit ovat keskeisessä asemassa kulttuurin perustan vahvistamisessa (OKM 2016, 20). Lisäksi ne tarjoavat ainutlaatuisia kulttuurielämyksiä. Vaikka festivaalit ovat ajallisesti rajattuja tapahtumia, ne muodostavat ympärivuotisen jatkumon ja festivaaliorganisaatioiden toiminta on yhä useammin ympärivuotista. (OKM 2016, 20).

5.5 Yhteiskehitys tulevaisuuskolmion avulla

Tulevaisuuden ennakointi on myös vartenotettava huomio tapahtumatuotannossa. Pandemia-aika näytti, kuinka haasteellista tapahtumien järjestäminen voi olla ja osa joutuikin lyhyellä aikataululla miettimään täysin uusia ratkaisuja. Kahden vuoden ajan koronarajoitukset estivät tapahtumien järjestämisen ympäri maailmaa. Suomessa Aluehallintoviranomaisten antamien rajoitusten seurannasta tuli tapahtumanjärjestäjille arkipäivää. (Wallo & Häyrynen 2022, 28).

Halusin käydä yhdessä läpi toiminnanjohtajan kanssa koko festivaalin runkoa ja katsoa, miten oma alustava suunnitelmani istuisi kokonaiskuvaan. Tarkoituksena on muokata sen jälkeen vapaan pääsyn ohjelmanrunkoa sopivaksi. Tämä helpottaa henkilöstöresurssien määrittelyä festivaaliviikon ajalle. Tapahtumanjärjestäjällä ja organisoijalla on aina suuri vastuu (Wallo Häyrynen 2022, 138).

Keskustelun haluttiin ohjaavan johonkin konkreettiseen havaintoon, joten käytimme Sitran tulevaisuuskolmio-työkalua keskustelun alussa. Pohdimme yhdistyksen kanssa menneisyyden vaikutuksia nykytilanteeseen, jonka jälkeen keskustelu ohjautui luontevasti tutkimaan nykyistä tilannetta; onko yhdistyksessä menossa muutoksia, jotka vaikuttavat vapaan pääsyn ohjelmaan, yleisesti festivaalin kokonaisuutta sekä millaista suuntaa yhdistys haluaa tavoitella. Viimeisessä tulevaisuuskolmion osiossa keskustelimme tulevaisuuden haaveista ja tavoitteista. Ennen keskustelua olin koonnut omia huomioita erillisille lapuille, ja keskustelun edetessä vertailimme, mitä yhteisiä havaintoja olimme löytäneet. Huomioita olivat muun muassa yhdistyksen sisäiset tämänhetkiset ja tulevat muutokset, rahoitukseen liittyvät pohdinnat, vuoden 2024 esityksien tilat, sekä ohjelman rakenteeseen ja aikatauluihin tehtävät muutokset. Lisäksi nostimme pohdinnan aiheeksi esille, kuinka festivaali voisi nostaa saavutettavuutta erityis- ja vähemmistöryhmiin kuuluville henkilöille.

Keskustelun osio kesti noin 30 minuuttia, jonka jälkeen siirryimme keskustelemaan konkreettisista suunnitelmista vapaan pääsyn ohjelman rakenteeseen liittyen tulevana festivaalikesänä. Keskustelun pohjana toimi kehityssuunnitelman osana tehty ohjelmarunko, aikataulu ja tuottajan vuosikello. Tapahtuman suunnittelussa täytyy jatkuvasti pitää mielessä tapahtuman idea tai teema sekä sen kohderyhmä (mt., 139). Ohjelmarakenteen muutoksien osalta keskustelimme esimerkiksi festivaalin tilojen vaikuttavuudesta myös vapaan pääsyn ohjelmaan.

Keskustelun aikana tulevan festivaalin ohjelman rakenne hahmottui vapaan pääsyn osalta selkeämmäksi. Lopuksi keskustelimme markkinoinnista ja brändäyksestä sekä vapaan pääsyn ohjelman nimestä ja sen muuttamisesta, mutta päätimme yhdessä jättää ohjelman uudelleen nimeämisen myöhemmäksi.

6 TULOKSET

6.1 Kehityssuunnitelma Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalille

Opinnäytetyön lopuksi tilaajalle toimitetaan sähköinen tiedosto, johon on koottu suunniteltu runko vapaan pääsyn ohjelman osalta, vuosikello vapaan pääsyn ohjelmasta vastaavalle henkilölle, markkinointi- ja tiedotesuunnitelma, sekä esiintyjien hakuprosessiin kuuluva lomake ja aikataulu.

Vuoden 2024 festivaalin jälkeen tarkoituksena on kerätä palautetta esiintyjiltä, jossa muun muassa tiedustellaan muuttunutta ohjelmarunkoa ja hakuaikaa. Palautteiden perusteella katsotaan mahdolliset muutokset vuoden 2025 festivaalia varten. Vuoden 2024 vapaan pääsyn ohjelmistoon tulee sisältymään pitkälti jo tuttuja ohjelmia. Ohjelmaan sisältyy: Hyvinvointiaamu, Lasten tanssijamit, Savonia-lavan ja Valohallin ohjelma, taiteilijatapaamiset, tanssimaraton, seminaarit, Karnevaalikulkue sekä TanssiTeltan ohjelmisto.

Festivaaliviikon ohjelmarunko on luonnos ja muokkaantuu kun esiintyjähaku ja tarkempi aikatauluttaminen alkaa.

Vapaan pääsyn ohjelmarunko vuodelle 2024

Ohjelmarunkoa on kehitetty yhdessä yhdistyksen kanssa, muodostaen vapaan pääsyn vastaavalle toimivamman aikataulun festivaalin aikana. Lisäksi kehittämisessä kiinnitettiin huomiota siihen, että ohjelma kulkee muun festivaalin ohjelmiston rinnalla, eikä aiheuta kilpailua oman ohjelmiston kanssa (kuva 8). Vuonna 1977 Kuopion torilla oli ilmaisohjelmaa päivittäin viisi tuntia, minkä lisäksi lauantaina ja sunnuntaina tanssittiin ja soitiin koko päivän ajan (Lappalainen 2019, 166). Nykyään päivittäistä vapaan pääsyn ohjelmaa järjestetään vähintään kuusi tuntia, sillä TanssiTeltoa on lisännyt mahdollisuuksia ohjelman järjestämiseen.

klo	paikka	keskiviikko	torstai	perjantai	lauantai	sunnuntai	maanantai	tiistai	
9.00-10.00	Valohalli	hyvinvointi aamu	hyvinvointi aamu	hyvinvointi aamu	hyvinvointi aamu	hyvinvointi aamu	souncheck	souncheck	
	TanssiTelta	souncheck	souncheck	souncheck	souncheck	souncheck			
10.00-10.30	Minna	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	
10.15-10.45	Valohalli	harjoittelu	harjoittelu	harjoittelu	harjoittelu	harjoittelu			
11.00-12.00	Savonia-lava	avajaiset	ohjelmaa	ohjelmaa	karnevaalikuukue 10.30 - 12.00	ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa	
12.00-13.00	TanssiTelta	Taiteilijahaastattelu	Taiteilijahaastattelu	Taiteilijahaastattelu	Taiteilijahaastattelu	Taiteilijahaastattelu	Taiteilijahaastattelu	Taiteilijahaastattelu	
12.00-16.00	Valohalli	tanssinaraton 12.00-16.00							
13.00-13.30	Minna		Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit	Tanssijamit
13.30-16.00	TanssiTelta		ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa	Tori-ohjelma 13.30-14.30	ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa
						ohjelmaa klo 15 alkaen			
15.00-16.00	Valohalli		seminaari	seminaari	seminaari	seminaari	seminaari	seminaari	
17.00-17.30	Valohalli	Elo-forum	Elo-forum	Elo-forum	Elo-forum	Elo-forum			
18.00-19.45	TanssiTelta	live-esiintyjä	ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa	ohjelmaa	
20.00-22.00		ohjelmaa						live-esiintyjä	

Valohalli

TanssiTelta

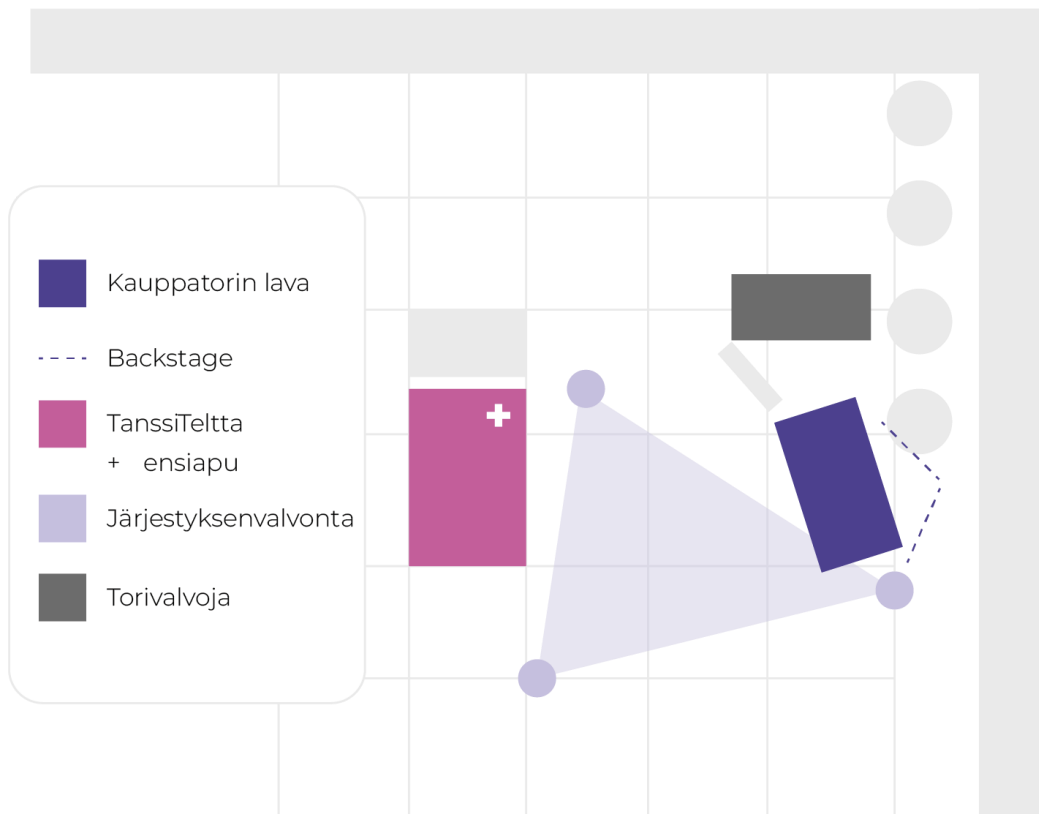
Savonia-lava

Kauppa-keskus Minna

Kuva 8: vuoden 2024 aikataulusta vapaan pääsyn ohjelman osalta. Huomioi, että muutoksia voi tulla.

Taiteilijahaastattelut ovat osa vapaan pääsyn ohjelmaa, ja niitä on järjestetty yleensä aamuisin ennen toriohjelmaa pitkin festivaaliviikkoa. Vuoden 2024 festivaalilla taiteilijahaastattelut tulevat siirtymään toriohjelman jälkeiselle ajankohdalle. Ohjelman siirrolla on tarkoituksena tavoittaa enemmän yleisöä, sillä nykyinen ajankohta on ollut haastava, koska omien havainnointien mukaan ihmiset saapuivat torin läheisyyteen vasta toriohjelman alussa. Aikataulumuutos mahdollistaisi sen, että Savonia-lavan ohjelmiston päätteeksi ihmiset voisivat jäädä seuraamaan taiteilijahaastatteluja TanssiTeltaan suorana.

Savonia-lavan ja TanssiTeltan aikatauluun on otettu myös huomioon TanssiTeltassa esiintyvien live-esiintyjien soundcheckien aikatauluttaminen. Aikataulussa on huomioitu myös, ettei souncheck voi olla samaan aikaan kun Savonia-lavalla on ohjelmaa, sillä esiintymistilat on sijoitettu lähemmäksi ja se aiheuttaisi häiriötä lavan esiintyjille (kuva 9). Teltan ja Savonia-lavan äänitekniikasta vastaa sama henkilö.

Kuva 9: visualisointihahmotelma torilavan ja TanssiTeltan sijoittelusta.

Festivaaliviikon aikana huomioimme myös turvallisuutta. Viime vuosina Kuopion torilla on havaittu rauhattomuuksia, jotka poliisi on todennut yksittäistapauksiksi (Ritvanen 2023.), mutta ne tulee silti ottaa huomioon festivaalin ja tapahtumanjärjestäjän näkökulmasta. Toriohjelman turvallisuudeksi suosittelisin kahta tai kolmea järjestyksenvalvojaa torille. Lisäksi tietenkin poliisille on hyvä ilmoittaa ohjelma-aikataulusta, jotta he ovat tietoisia siitä kaupungissa tapahtuu. Sen lisäksi, että turvallisuutta on mietittävä lakien ja säädösten pohjalta, tulee luonnollisestikin ottaa huomioon myös yleisön määrä sekä tapahtuman luonne, aika ja paikka (Niiranen 2020, 16). Kuopion kaupunki on koonnutkin sivustolleen hyvän tietopankin tapahtumanjärjestäjiä varten. Lisäksi ensiapuvalmiudet yleisötapahtumissa täytyy ottaa huomioon. Tapahtumien järjestelyissä on hyvä olla mukana myös ensiaputaitoista henkilökuntaa sekä tapaturmien ja sairaukskohtausten varalle on laadittava toimintasuunnitelma (Niiranen 2020, 17).

Musiikkikeskuksen Valohallissa on yleensä alkanut ohjelma heti toriohjelman jälkeen, eli kello 12 ja myöhemmin iltapäivästä kello 17. Aiempi ohjelma-aikataulu oli ongelmallinen tuottajalle, koska siirtymäaika torilta Musiikkikeskukselle ei ollut ollenkaan realistinen, jolloin ryhmien

vastaanotto ja juontajan kanssa ohjelmiston läpikäyminen jäi pois aikataulusta. Tähän ratkaisuksi päätimme jättää kokonaan kello 12 Valohallin ohjelmiston pois. Vuonna 2010 alettiin muodostamaan monipuolisia ohjelmakokonaisuuksia Musiikkikeskuksen Valohalliin juuri ennen illan esityksiä (Lappalainen 2019, 170). Kello 17 Valohallin ohjelma säilyy ennallaan. Tämä päätös tehtiin myös sillä perusteella, että mikäli toriohjelman aikaan sataa, tapahtumanjärjestä voi siirtää ohjelman Valohalliin.

Myös seminaarit järjestetään Musiikkikeskuksella klo 13, mikä todettiin työssäkäyville haastavaksi ajaksi, eikä moni pääsisi osallistumaan seminaareihin paikan päälle. Festivaali tarjosi mahdollisuuden osallistua etänä Festivaali-liven välityksellä. Samaan aikaan Valohallin vieressä tarjoillaan myös lounasta, joka aiheuttaa melua ja vie seminaareista huomiota. Tähän ratkaisuksi päätimme, että seminaarit alkavat klo 15, jolloin työssäkäyvillä on osittainen mahdollisuus tulla paikalle ja lounasaika on jo mennyt. Lisäksi etäosallistuminen Festivaali-liven kautta on mahdollista.

Kutsun Musiikkikeskuksen aamun ohjelmaa Hyvinvointiaamu-nimellä, sillä ohjelmalla ei ole virallista nimeä, mutta ohjelmassa on ollut muun muassa ohjattuja neuro latino ja taiji -tunteja, joihin voi osallistua ilmaiseksi. Tämä ohjelma on toimiva osa ohjelmistoa, eikä sitä koeta tarpeelliseksi muuttaa tällä hetkellä.

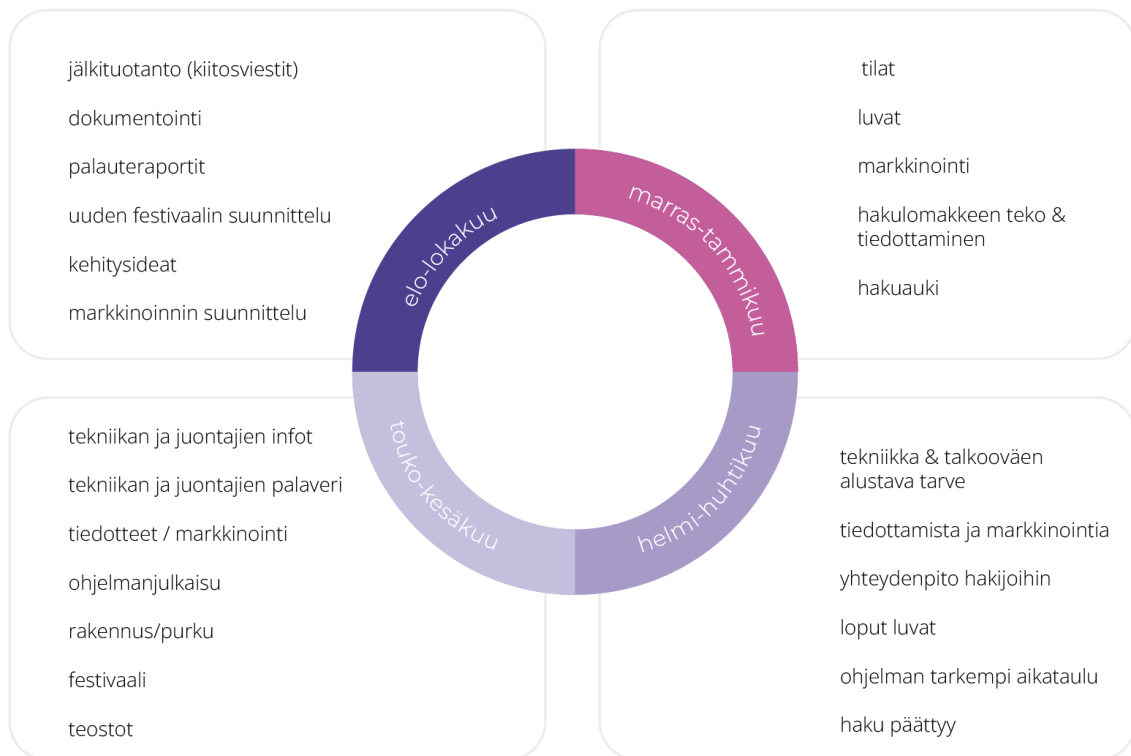
Lasten tanssijamit jatkavat ohjelmistossa tulevana vuonna. Kauppa- ja viihdekeskus Minnan kanssa yhteistyössä toteutetut Lumotun metsän tanssijamit järjestetään kahdesti päivässä alle kouluikäisille lapsille. Ohjaajina toimivat Savonia Ammattikorkeakoulun tanssinopiskelijat. Tuottajan ei tarvitse olla paikalla ohjelman aikana, mutta hän on kuitenkin perillä ohjelman sujuvuudesta.

Vuoden 2023 festivaalin vastuualueeseen ei kuulunut seminaarit, hyvinvointiaamu tai Lumotun metsän tanssijamit, mutta näin kuitenkin tärkeäksi nostaa ne esille, sillä ne ovat myös osa vapaan pääsyn ohjelmistoa ja ne kuuluvat ainakin osittain tulevana vuonna vapaan pääsyn vastaavan rooliin ja vaikuttavat ohjelmarakenteeseen.

Havainnointien, kyselyiden ja yhteisen kehityskeskustelun tuloksena saimme vuoden 2024 Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalia varten sulavamman aikataulun vapaan pääsyn ohjelmasta vastaavalle henkilölle. Vapaan pääsyn ohjelmisto ei mene päällekkäin aikataulullisesti ja mahdollistaa esiintyjien vastaanottamiset Savonia-lavalla sekä Valohallissa.

Vapaan pääsyn ohjelmasta vastaavan vuosikello

Vuosikello on suunniteltu Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin aikatauluihin, joten muissa festivaaleissa ja tapahtumissa se voi muokkaantua festivaalin työntekijöiden mukaan sekä riippuen tapahtuman ja festivaalin ajankohdasta (kuva 10). Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali järjestetään yleensä kesäkuussa, joten kehityssuunnitelmaa varten toteutettu vuosikello alkaa elokuusta ja jatkuu kesäkuun loppuun.

Kuva 10: vuosikellosuunnitelma vapaan pääsyn ohjelmasta vastaavalle.

Elo-lokakuussa vapaan pääsyn ohjelmasta vastaava henkilö toteuttaa edellisen festivaalin dokumentoinnin ja käy läpi palauteraportit. Tässä olisi hyvä, että ohjelmasta vastaava henkilö toteuttaisi vapaan pääsyn ohjelmaan osallistuneille esiintyjille kyselyn, jossa selvitetään, miten he kokivat festivaalin toteutuksen ja mitä huomioita heillä nousi festivaaliviikosta.

Yleisön, esiintyjien ja yhdistyksen sisäisten palautteiden kautta voidaan katsoa tarvittavat kehitysideoita ja ratkaisut, jonka myötä uuden festivaalin suunnittelu voi alkaa. Samalla rakentuu alustava markkinoinnin aikataulu.

Marras-tammikuussa käydään läpi puuttuvat tilat ja tarkistetaan alustavasti tarvittavat luvat (Teosto, Gramex, kaupunki ja poliisi) ja tanssimattojen tilanne. Markkinointi alkaa myös marraskuun lopussa. Tällöin päivitetään hakulomakkeet sekä kootaan tiedotteita valmiiksi ja kootaan alustavaa tietoa tarvittavista talkoolaisista, turvallisuudesta, tekniikasta sekä henkilökunnasta. Vuoden vaihteessa vapaan pääsyn ohjelman haku aukeaa. Ohjelmat, joissa on ohjaajia, kuten Lasten Tanssijamit käydään tarkistamassa tilat ja ohjelma heidän kanssaan.

Helmi-huhtikuussa tarkistetaan loput tarvittavat luvat (kuten Karnevaalikulkuksen reittisuunnitelma). Hakijoiden myötä festivaaliviikon ohjelman tarkempi aikataulu alkaa hahmottua ja esiintyjiin ollaan yhteydessä. Tiedotteiden viimeistelyssä käydään läpi reaaliaikainen tieto ja tiedotteet lähetetään esiintyjille. Soundcheckit sovitaan ääniteknikon ja live-esiintyjien kanssa.

Touko-kesäkuussa kootaan tekniikalle viimeistellyt tiedot esiintyjistä ja pidetään palaverit juontajien ja tekniikan väen kanssa. Kesäkuun alussa vapaan pääsyn tarkempi ohjelma-aikataulu julkistetaan verkkosivuilla. Festivaaliviikolla esittäytyään talkoolaisille ja heidät ohjataan tarvittaviin kohteisiin rakennuksen aikana. Tuottaja koostaa tiedot Teostoon ja Gramexia varten ja lähettää ne eteenpäin. Festivaalin jälkeen lähetetään kyselyt tapahtumasta ja kiitosviestit osallistujille ja festivaalitiimille sekä tehdään jälkimarkkinointia.

Markkinointisuunnitelma

Opinnäytetyön aikana toteutettu suunnitelma on runko, jonka markkinointitiimi voi ottaa huomioon suunnitellessaan omaa vuosikelloaan. Valintaa tehdessä tiedostin tekoälyn voivan vääristää joitain osioita ja siksi pyrin vertaamaan asioita varmaksi todettujen lähteiden rinnalle.

Markkinoinnin vuosikellon suunnittelussa käytin apunani ChatGPT -tekoälyä työkaluna. Tekoäly on yleistynyt markkinoinnin työkaluna ja sen merkittävyys markkinoinnissa kasvaa koko ajan. Mielestäni tekoälyn käyttöä kannattaa harjoitella, ja siitä voi saada hyvän ideointityökalun. Monet yritykset käyttävät tekoälyä nykyään suppeisiin tehtäviin, kuten digitaalisten mainosten sijoitteluun (ohjelmallinen ostaminen), avustamaan laaja-alaisissa tehtävissä, kuten myyntiennusteiden tarkkuuden parantamisessa ja tehostamaan ihmisten työtä strukturoiduissa tehtävissä, kuten asiakaspalvelussa (Harvard Business Review 2021). Tekoälyn käyttäminen vaatii kuitenkin yrityksen henkilöstöltä sopivia tekoälytaitojen hankkimista. Tekoäly edellyt-

tää ihmisen ja koneen tehtävien huolellista integrointia, jotta tekoäly voi täydentää ihmisen taitoja eikä sitä käytetä tavalla, joka aiheuttaa ongelmia. (mt., 2023.) Tästä hyvänä esimerkkinä on esimerkiksi useilla sivustoilla nähtävät chattibotit asiakaspalvelun automatisoinniksi, jotka voivat ärsyttää asiakkaita.

Opinnäytetyötäni varten lähdin keskustelemaan tekoälyn kanssa sopivasta markkinointisuunnitelmasta festivaalin vapaan pääsyn ohjelmistolle. Tarkennukseksi annoin tekoälylle tiedon, että festivaalin ajankohta on kesäkuussa.

Vapaan pääsyn ohjelman markkinoinnin suunnittelu ja alkumarkkinointi alkaisi marras-joulukuussa. Haku aika on normaalisti alkanut silloin ja uuden mallin mukaan haku aika alkaisi vuoden vaihteen jälkeen tammikuussa 2024. Suunnitteluprosessissa täydennetään tiedot esimerkiksi verkkosivuille ja aloitetaan sosiaalisen median markkinointi. Verkkosivujen julkaisuvaiheessa marraskuun alussa hakuajan alkamisajankohta ilmoitettiin. Lisäksi sivuilla on esitelty esiintymistilojen tiedot. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023d.) TanssiTeltan osalta aloitetaan yhteistyökumppanien tiedustelut.

Maalis-huhtikuussa sosiaalisen median julkaisuissa pyrittäisiin kannustamaan ihmisiä seuraamaan verkkosivuille päivitettäviä tiedotteita sekä festivaalin sosiaalisen median kanavia, jossa myös tapahtuu tiedotusta ohjelmasta. Sosiaalisesta mediasta on tullut väline välittää brändin viestit oikeille henkilöille, oikeaan aikaan ja mahdollistaa asiakkaiden tavoittamisen reaaliajassa (Kankkunen 2023, 127). Lisäksi tiedotetaan, onko vielä avoimia esiintymisaikoja jäljellä. Myös valittuihin esiintyjiin luodaan ensikontakti ja tiedotetaan sähköpostitse uutiskirjeellä.

Toukokuussa toimitetaan toinen sähköpostiuutiskirje, jossa kerrotaan tarkempia tietoja lähenevästä tapahtumasta, materiaalien toimituksesta ja julkistetaan ohjelma. Toukokuussa tehdään myös mainosmateriaalit. Kesäkuussa festivaalin aikaan tehdään sosiaalisen median julkaisuja ja tiedotetaan Festivaali-livestä. Myös festivaaliviikon ohjelmiston näkymistä parannetaan torilla ja musiikkikeskuksella, lisäten enemmän informatiivisia ohjelma-aikatauluja ihmisten nähtäville. Festivaalin jälkeen kerätään palautteita, tehdään jälkimarkkinointia ja lähetetään kiitosviestit osallistujille ja yhteistyökumppaneille. Elokuussa arvioidaan markkinoinnin vaikutukset ja pohditaan kehitettäviä kohteita.

Vapaan pääsyn ohjelman brändäys ja markkinointi on tärkeä osa sitä, millainen imago festivaaleille muodostuu. Brändi ja imago on organisaatioille ja tuotteelle tärkeitä välineitä markkinoinnissa. Imago on mielikuva organisaatiosta, tuotteesta tai palvelusta. Se muodostuu mielikuvista ja uskomuksista jopa ilman omia kokemuksia. (Wallo & Häyrynen 2022, 38). Kuitenkin imago sekoitetaan helposti brändiin. Brändi on tuotemerkkiin perustuva mielikuva tuotteesta tai palvelusta. Brändi vahvistuu tai heikkenee aina kuluttajan omasta kokemuksesta (mt., 38). Vapaan pääsyn ohjelma haluaa tukea ja kannustaa harrastajia ja ryhmiä esiintymään ja tuoda taidetta jokaiselle. Tätä viestiä pitäisi mielestäni markkinoinnissa nostaa enemmän esille, sillä se on jokaisen kuluttajan helposti lähestyttävissä, oli kyseessä sitten esiintyjä tai yleisö.

Vaikka Kuopio Tanssii ja Soilla on pitkä historia Suomen festivaalien historiassa, vapaan pääsyn ohjelman avulla vaikutetaan mielikuviin koko tapahtumasta, näkyvyyteen ja tunnettavuuteen, sillä se on linkki harrastajien ja eri kohderyhmien välillä. Sillä myös tavoitellaan uusia kohderyhmiä, joten siksi ohjelmalle kannattaa järjestää ennakkomarkkinointia, viestintää tapahtuman aikana sekä jälkimarkkinointia. Ennakkomarkkinoinnilla nostetaan tapahtuman tunnettuutta ja houkutellaan yleisöä paikalle. Tapahtuman aikana tapahtuvalla viestinnällä vaikutetaan yleisöön paikan päällä ja etänä. Jälkimarkkinoinnilla vahvistetaan muistijälkeä ja sitoutetaan yleisöä kiitoksin ja jakamalla sisältöä (Helsingin yliopiston Tiedekulma 2023). Esiintyjiksi hakevien näkökulmasta esimerkiksi muuttunut hakuaika on osa uutta suunnitelmaa, joten ennakkomarkkinoinnissa sitä olisi hyvä nostaa esille ennen kuin haku avautuu, jolloin se toimii myös alustavana tiedottamisena.

Tekoälyä voi hyödyntää myös brändäyksen työkaluna. Brändisuunnitelmaa hahmotellessa tekoälyn kanssa keskusteltiin muun muassa, siitä millaisen brändisuunnitelman tekoäly muodostaisi ilmaiselle ohjelmalle tapahtumassa, joka tukee tanssi-, näyttämö-, sekä musiikkitaidetta. Tekoäly nosti keskustelussa esille kahdeksan kohtaa, joista ensimmäisenä oli brändin nimi ja tunnuslause. Seuraavaksi tekoäly nosti esille brändin visuaalisen identiteetin. Lista jatkui: brändin tarina, kohderyhmät, viestintästrategia, sosiaalinen media ja yhteisöllisyys, arvot ja vastuullisuus, seuranta ja analyysi.

Visuaalisen identiteetin nosto on ymmärrettävää ja joidenkin tapahtumien rakenteeseen se käy, että ohjelmalla on oma identiteetti, mutta tässä tapauksessa visuaalinen identiteetti pysyy yhdessä festivaalin muun visuaalisuuden kanssa. Brändin tarina on jo olemassa luonnollisesti fes-

tivaalien pitkän historian ansiosta. Tarinaa voi nostaa esille markkinoinnin avulla. Kohderyhmittä olivat hyvä huomio tekoälyltä, koska näkisin tässä ohjelmiston kannalta kehitettävää, jotta tavoitellut arvot vahvistuvat sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden kannalta.

Brändin nimi ja tunnuslause kuvastaa ajatusta, jota olin jo itse pohtinut. Vapaan pääsyn ohjelma-nimi on sisällöllisesti toimiva, mutta se ei välttämättä avaudu heti uudelle kohderyhmälle. Halusin lähteä purkamaan mitä sanasta tulee mieleen ja olisiko nimelle vaihtoehtoinen versio. Riittäisikö ”avoin ohjelma” tai ”vapaa ohjelma” kuvaamaan ohjelman sisältöä ja arvoja. Nimen pitäisi kattaa ja yhdistää Tanssi-, näyttämö-, ja musiikkitaiteen osa-alueet. Brändi on tuotemerkkiin perustuva mielikuva tuotteesta tai palvelusta. Brändi vahvistuu tai heikkenee aina kuluttajan omasta kokemuksesta. (Wallo & Häyrynen 2022, 38.) Vapaan pääsyn ohjelma haluaa tukea ja kannustaa harrastajia ja ryhmiä esiintymään ja tuoda taidetta jokaiselle. Tätä viestiä pitäisi mielestäni markkinoinnissa nostaa enemmän esille, sillä se on jokaisen kuluttajan helposti lähestyttävissä, oli kyseessä sitten esiintyjä tai yleisö.

Pyysin tekoälyä kertomaan avoimesta taiteesta. Tekoäly kertoi, että avoimen ohjelman tarkoituksena on tarjota kaikille mahdollisuus nauttia tanssi- ja musiikkitaiteesta ilman esteitä (Open AI 2023). Viitaten festivaalin ohjelmaan tämä ainutlaatuinen tapahtuma tuo yhteen musiikin ja tanssin rakastajat kaikenikäisille ja taustoiltaan monipuolisille ihmisille. Ohjelma keskittyy luomaan yhteisöllisen tilan, jossa voi kokea taiteen voiman ja monimuotoisuuden. (Open AI 2023.) Avoin ohjelma kattaisi laajan osan mitä ohjelmistoon kuuluu. Nimenä ”avoin ohjelma” ei mielestäni antanut tarpeeksi eroa tai lisäarvoa vapaan pääsyn ohjelmalle, joten jätin ohjelman nimen pohdintaan.

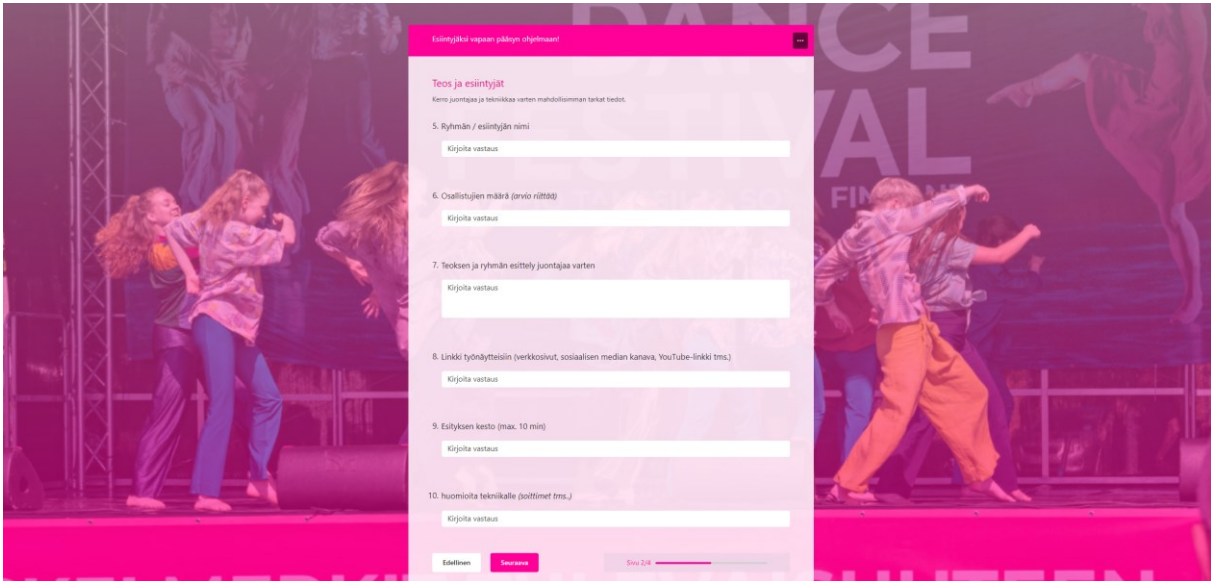
Markkinoinnin ja tiedottamisen osalta myös verkkosivujen saavutettavuus kannattaa ottaa huomioon. Kuopio Tanssii ja Soin verkkosivuilla tarjottiin jo laajasti tietoa pää- ja vapaan pääsyn ohjelmistoista, kurseista sekä seminaareista, mutta vanhan järjestelmän toiminnot eivät enää palvelleet yhdistyksen toiveita. Vuoden 2023 aikana yhdistys sai uudet verkkosivut. Uusi sivusto julkaistiin loka-marraskuun vaihteessa 2023 ja se luo entistä saavutettavan ja informatiivisen alustan festivaalin markkinointia varten ja kohderyhmiä palvelevia ratkaisuja, kuten reaaliaikaiset kurssitilanteet. Verkkosivut toteutettiin yhteistyössä Hurja Solutions Oy:n kanssa. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023e.) Vapaan pääsyn osalta uusi alusta antaa selkeämmän kuvan mitkä kaikki sisällöt ovat vapaan pääsyn alaisia. Vapaan pääsyn ohjelman sivuille ja esiintyjille osoitetulle sivulle tullaan kokoamaan myös alustava tiedote, mitä tietoja hakijoilta tullaan kysymään sekä tarkempi aikataulu hakuajasta sekä ohjelman julkaisusta.

Hakulomake ja aikataulut esiintyjille

Alkuperäinen hakulomake oli selkeä, mutta siihen annetut tiedot eivät olleet tarpeeksi informatiivisia tuottajan näkökulmasta ja sen seurauksena jouduttiin tiedustelemaan tarkempia kuvauksia pitkälle kevättä. Tuottajan näkökulmasta esiintyjän olisi hyvä toimittaa mahdollisimman paljon tietoa ryhmästä ja esityksestä. Tapahtumanjärjestäjän yksi monista velvollisuuksista on tarkistaa jokaisen esiintyjän aineistot etukäteen (Wallo & Häyrinen 2022, 244). Informaation koostaminen on tärkeää, että tuottaja voi myös välittää tiedot eteenpäin äänitekniikasta vastaavalle ja juontajalle hyvissä ajoin, sekä suunnitella tarpeelliset perehdytykset muutamaa päivää ennen festivaalin alkua.

Uuden ohjelmarakenteen mukana myös hakulomakkeeseen täytettävät tiedot muuttuisivat. Perustietojen lisäksi lomakkeen yhteyteen kootaan tiedote, miten hakuprosessi ja valinnat etenevät ja milloin osallistuvien ryhmien materiaalit kuten musiikki, tulee viimeistään toimittaa. Tämä siksi, että jokainen ryhmä voi jo hakiessaan tiedostaa prosessin etenemisen.

Lomakkeessa (kuva 10) on neljä läpikäytävää osiota, jotka ovat: perustiedot, teos ja esiintyjät, esiintymispäivät ja tilat, sekä kuvaus- ja striimauslupia koskevat tiedot. Hakulomake on suunnattu Savonia-lavan ja Valohallin esiintyjille. TanssiTeltan ohjelmaan kuuluu enemmän työpajat, tanssituokiot ja live-esiintyjät, joten sen ohjelmaan ei ole erillistä hakulomaketta, vaan työpajojen ja tuokioiden vetäjät ja live-esiintyjät ovat yhteydessä suoraan tuottajaan. Järjestely on suunniteltu näin, koska TanssiTeltalla on useita sponsoreita ja tapahtumanjärjestäjä organisoii ohjelman sopivaksi päivän mukaan ja mikäli sponsorin kanssa on suunniteltua ohjelmansisältöä tiedossa.

Kuva 10: Uudistettu hakulomake.

Tuottaja on jo yhteydessä vapaan pääsyn ohjelmaan hakijoille ja aloittaa festivaali aikataulutuksen ja tiedottamisen hiljalleen. Hakuaika päättyy huhtikuun lopussa ja tiedottaminen sekä muistutus materiaalien, kuten tiedot esityksistä ja musiikkien toimituksesta tapahtumanjärjestäjälle ilmoitettuun päivämäärään mennessä. Uusi hakuaika ei estä harrastajia ja kouluryhmiä alkamasta suunnitella omaa esitystään festivaalia varten. Kun alustava tiedottaminen alkaa marras-joulukuussa, hakijat osaavat valmistautua uuteen hakuaikaan.

Festivaalipassit

Savonia-lavan, TanssiTeltan ja Elo-Forumien esiintyjien festivaalipassit nousivat omien havaintojen perusteella todella ongelmaiseksi järjestelyksi, eikä niiden tekeminen ollut ekologinen vaihtoehto. Esimerkiksi painotalolta kannattaa varmistaa millainen paperi sopii ekologisesti festivaalipasseihin. PEFC-merkilliset tuotteet ovat valmistettu kestävästi hoidettujen metsien puusta, ja niiden sertifiointiin sisältyy muun muassa metsien monimuotoisuuden turvaamiseen, metsien terveyden ja kasvun ylläpitoon sekä virkistyskäyttöön (PEFC Suomi - Suomen Metsäsertifiointi ry 2023). Sertifiointijärjestelmä (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes) on kansainvälinen ja Suomen metsistä jopa noin 90 % on Pefc-sertifioituja (Kestävän Metsätalouden Yhdistys ry 2023).

Tapahtuman aiheuttamien päästöjen kompensointi ei enää yksin riitä, vaan tulee kiinnittää huomiota myös hiilikädenjäljen eli vihreämpiin tuotannon tekemisen tapoihin (Talvisto 2022, 49).

Vapaan pääsyn ohjelmiston hankalan aikataulun vuoksi, osa festivaalipasseista ei tavoittanut esiintyjä ajallaan ja työryhmän tarkemman kommunikaation puutteessa festivaalipasseja tehtiin turhaan ryhmille, jotka olivat saaneet sen muuta kautta, kuten esiintyessään Tanssioppilaitokset On Stagella. Lisäksi festivaalipassit tulostettiin yhdistyksen omalla toimistolla, laminoitiin ja leikattiin, mikä ei ollut tehokasta työajan ja resurssien käyttöä.

Tähän haluttiin ratkaisu, jolla pyritään tuomaan tasa-arvoa kaikille esiintyjille ja kestävää kehitystä. Vuoden 2024 festivaalipassit esiintyjä varten tilataan suoraan painotalolta. Tämä säästää henkilöstön työaikaa. Lisäksi vaikuttamalla painomenetelmiin voimme olla ekologisempia, kuten valitsemalla paperin. Talkoolaiset ja henkilökunta saavat rannekkeet, joten esiintyjät ja henkilöstö on myös helppo tunnistaa festivaalialueilla.

Festivaalipassit ovat saatavilla jokaiselle ryhmälle festivaalin Shop & info -pisteiltä heti avajaispäivästä lähtien. Ryhmät ilmoittautuvat pisteillä ja saavat ryhmälle kuuluvat festivaalipassit heti käyttöönsä. Lisäksi mikäli ryhmästä joku jää pois esimerkiksi sairastapauksen vuoksi, esiintyjät saavat passeja tarvittavan määrän.

6.2 Yhteenveto ja pohdinta

Kulttuurilla ja taiteella on monenlaisia vaikutuksia ihmisten niin fyysiseen kuin mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Tapahtumien ja festivaalien on siis hyvä tarjota monipuolisia maksuttomia ohjelmia mahdollistamaan näiden saavutettavuutta. Se myös nostaa kulttuurifestivaalien ja -tapahtumien imagoa ja lisää yhteisöllisyyttä, jotka taas vaikuttavat toimintaympäristöjen, eli kaupunkien ja kuntien taloudelliseen kehitykseen. Maksullisissa ohjelmissa kannattaa huomioida, kuinka hinnoittelu vaikuttaa saavutettavuuteen ja madaltaa kynnystä osallistua. Tämän vuoksi myös hintojen porrastaminen tapahtumissa ja festivaaleilla voi olla osittain harkittava kehitysidea. Lisäksi tulee huomioida, että toimimisesteisen henkilön avustajan tai tulkin pääsylippu on aina maksuton. (Kulttuuria kaikille 2023.) Elämykset ja mahdollisuudet niiden kokemisesta ovat tärkeitä, joilla myös edistetään kulttuuria kaikille.

Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali oli minulle alussa tuttu ja olin käynyt tutustumassa vapaan pääsyn ohjelmaan aikaisempina vuosina. Kokonaisuuden laajuus yllätti minut positiivisesti ja vaikka maksullinen ohjelmisto on lipputulosten vuoksi tärkeä, yhdistyksellä on silti halu tarjota

vapaan pääsyn ohjelmaa. On syytä myös muistaa, että lipputulot ovat yksi tekijä, jolla mahdollistetaan vapaan pääsyn tarjonnan mahdollisuutta. Yhteistyökumppanit ja sponsorit ovat myös tärkeä osa, että festivaali pystyy tarjoamaan ja tukemaan kulttuurin saavutettavuutta.

Kuopio Tanssii ja Soi - festivaalin vapaan pääsyn ohjelmisto sisältää myös tanssinäytöksiä sekä työpaja- tai päiväleiritoimintaa, joka kannustaa ihmisiä kokeilemaan tanssitaidetta ja innostumaan tanssista. Tästä esimerkkinä toimi kesällä 2023 Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin ohjelmistossa yhteistyössä Genelec oy:n kanssa toteutettu G-Song Lab Goes Dance. Kohderyhmänä oli nuoret musiikin tekemisestä kiinnostuneet ja tanssinharrastajat. He pääsivät suunnittelemaan musiikin sekä sovittivat teoksiin koreografian ammattilaisohjaajien avulla. Valmiin teoksen he pääsivät esittämään festivaalilla. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023f.) Työpaja oli täysin ilmainen osallistujille.

Monissa tapahtuma- ja festivaaliorganisaatioissa työ on usein kausittaista. Työympäristön ja työllisyyden näkökulmasta organisaatioiden tulisi pyrkiä kehittämään omaa toimintaansa ja huomioida, mitä muita keinoja kulttuurin tuottamiselle olisi festivaalien ja tapahtumien ulkopuolella. Esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi järjestää loka-joulukuussa 2023 tanssitoimea ikään-tyville ihmisille. Siihen osallistuminen on maksutonta (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023g). Terveystieteiden konteksteissa taiteen vaikutuksia on tutkittu esimerkiksi osana ennalta ehkäisevää toimintaa, perusterveydenhoitoa, pitkäaikaissairauksien hoitoa ja kuntoutusta sekä tuke-
massa sairauden kanssa selviytymistä arjessa (Laitinen 2017, 27). Tanssitoimi-hankkeen tarkoituksena on edistää ikäihmisten liikkuvuutta, hyvinvointia ja mieltä tanssin avuin. Kuopio Tanssii ja Soi ry toteuttaa hankkeen Suomen Kulttuurirahaston myöntämän apurahan avulla. (Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023h.) Hankkeeseen rekrytoitiin myös tanssinopettajia. Tanssituokioita toteutetaan neljässä toimikeskuksessa ympäri Kuopiota.

Opinnäytetyöprosessin aikana pohdin, kuinka mielenkiintoista olisi löytää keino, jolla Taide-
testaajat saisi mukaan tutustumaan tapahtumiin ja festivaalien ohjelmistoon. Haasteena tässä on tietysti, mikäli tapahtumat ja festivaalit sijoittuvat kesään, jolloin koululaiset ovat lomilla. Olisiko esimerkiksi jonkintapainen tutustuminen festivaalin tai tapahtumantuottamiseen myös mielenkiintoinen tutustumiskohta tai aiheeseen liittyvä työpaja koululaisille?

Työn alkaessa minulla ei ollut aiempaa kokemusta tapahtuman tai festivaaliohjelman tuottami-
sesta, joten prosessi oli mielenkiintoinen ja haastava. Aiemmalta ammatiltani olen graafikko,

joten projektinhallinta on tuttua. Lisäksi myös stressisietokyvystä ja kokemuksesta ratkoa ongelmia oli ehdottomasti hyötyä. Koen havainnoinnin olleen yksi tärkeimmistä menetelmistä opinnäytetyöni osalta. Se auttoi löytämään ongelmat, jotka hidastivat tuotantoprosessia ja antoi perspektiiviä ulkopuolisen näkökulmasta vaikuttaa asioihin.

Vertailuanalyysien teko festivaalien ja tapahtumien välillä on mielestäni tärkeää ja antoisaa, ja toivoisin sen nousevan enemmän esille Kuopio Tanssii ja Soin toimintastrategiassa. Tämä osio olisi voinut olla laajempikin; vertailukohteina olleista festivaaleista olisi voitu ottaa huomioon isompiakin kokonaisuuksia. Tietoisesti vertailukohteeksi rajautui kuitenkin maksuttomat ohjelmat, jotka olivat opinnäytetyön keskiössä.

Esiintyjiltä olisin toivonut hieman enemmän palautetta tukemaan tuloksia sekä enemmän kehitykseen liittyviä huomioita. Vuoden 2024 palautteissa pyrin saamaan esiintyjiltä palautetta vapaan pääsyn ohjelmaan tehdyistä muutoksista ja heidän tuntemuksiaan festivaalista.

Lopputulokseen olen tyytyväinen ja ohjelmarunko vaikuttaa palvelevan tapahtumanjärjestäjän ja erityisesti vapaan pääsyn ohjelmasta vastaavan henkilön resursseja paremmin. Samalla myös esiintyjien arvoa on nostettu esille tarjoten parempi ratkaisu festivaalipassien saantiin sekä myös tapahtumatilojen resurssien tarve on päivitetty ajan tasalle.

Koin, että yhdistyksessä harjoitteluajanani pystyin olemaan rehellinen ja avoin siitä, millaiseen suuntaan haluan opinnäytetyötäni viedä ja kertoa, mikä ei mielestäni ole toimivaa vapaan pääsyn ohjelmiston osalta. Syksyllä yhdistys otti minuun yhteyttä ja tarjosi työtä 2024 vuoden festivaalin parissa. Aloitin syyskuussa tuotantoassistenttina ja yhtenä vastuualueistani on vapaan pääsyn ohjelmisto, eli pääsen konkreettisesti seuraamaan ja toteuttamaan suunnittelemani prosessin loppuun, sekä festivaalin jälkeen kokoamaan raportin siitä, kuinka kehityssuunnitelma toimi kesän festivaaleilla ja mitkä osat vaativat jatkokehitystä sen osalta. Kulttuuri koskettaa meitä kaikkia ja sitä on kaikkialla ympärillämme. Maksuttomilla ohjelmistoilla edesautamme saavuttamaan tämän periaatteen.

Tilaajan palaute

Tuula Korkalaisen opinnäytetyöprosessi on ollut tilaajan näkökulmasta laaja ja hyödyllinen. Hän on tehnyt työtä tutkimansa asian parissa festivaalin organisaatiossa kahtena peräkkäisenä kautena. Hänellä on siis hyvin kokonaisvaltainen kuva vapaan pääsyn ohjelman järjestelyistä

ja niihin kaivattavista muutoksista. Ensimmäisenä vuotena hän oli organisaatiossa lopputyöhönsä liittyvässä palkattomassa harjoittelussa ja nyt meneillään olevana seuraavana kautena palkattuna työntekijänä. On erittäin hyödyllistä, että hän pääsee myös pilotoimaan ehdottamiinsa muutoksia ja parannuksia käytännössä. Kuten tutkimuksessakin tuli ilmi, organisaatiot tunnistavat vapaan pääsyn ohjelman tärkeyden, mutta siihen käytetty työaika ja budjetti on aina huomattavasti vähäisempää kuin maksullisen ohjelman järjestelyyn käytetty aika. Tämän johdosta vapaan pääsyn ohjelma usein jämähtää paikalleen eikä pysähdytä pohtimaan sen kehitystarpeita. Näin ei kuitenkaan tulisi olla, sillä kyseiset toiminnot ovat usein yleisön ensimmäinen ja ehkä myös ainut kosketus tapahtumaan. Vapaan pääsyn ohjelman tulisi laadukkaana ja sujuvana elementtinä toimia sisäänheittäjänä ja käyntikorttina maksullisiin ohjelmasisältöihin. Toisaalta vapaan pääsyn ohjelman tulee olla riittävän erilainen maksullisesta sisällöstä, jotta katsoja kokee saavansa lisäarvoa ostamalla pääsylipun.

LÄHTEET

- Eklund, S., Hallanvaara, S., Hartikainen, M., Iso-Aho, J., Juhola, E., Kilpiä, K., Komi, J., Korpinen, J., Lähtenmäki, A., Rantala, C., Rehnström, T., Voipio, S., & Vätänen, S. 2012. Kulttuuria vapaaehtoistyönä! Juha Iso-Aho & Esko Juhola (toim.) Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Fancourt, Daisy & Finn, Saoirse 2019. Health evidence network synthesis report 67 PDF. Suom. Korkalainen, T. World Health Organization <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/329834/9789289054553-eng.pdf?sequence=3>
- Finland Festivals 2023. Kaustinen Folk Music Festival on Vuoden festivaali 2024. Viitattu 21.11.2023. <https://festivals.fi/kaustinen-folk-music-festival-on-vuoden-festivaali-2024/>
- Forsblom, Samu 2017. Making sense of arts management: Research, cases and practices. Tanja Johansson & Mervi Luonila (toim.) Suom. Korkalainen, T. Helsinki: University of the Arts Helsinki, 54–56. https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7122/Makingsenseofarts-management_Johansson%26Luonilaeds_2017.pdf
- Grahn, Maarit & Häyrynen, Mauri 2009. Kulttuurituotanto kehykset, käytäntö ja prosessit. Helsinki.
- Green Carbon 2023. Ilmastoyksiköt. Viitattu 25.11.2023. <https://greencarbon.fi/kompensointi/>
- Harvard Business Review 2021. How to design an ai marketing strategy. Suom. Korkalainen, T. Viitattu 21.11.2023 <https://hbr.org/2021/07/how-to-design-an-ai-marketing-strategy>
- Helsingin yliopiston Tiedekulma 2023. Vinkit tapahtuman markkinointiin ja viestintään. Viitattu 30.9.2023. <https://www.helsinki.fi/fi/tiedekulma/vinkit-tapahtuman-markkinointiin-ja-viestintaan>
- Huhtaniska, T., Tirronen, J., Turunen, J., Asikainen, A., Ahlavo, H., & Heinonen, J. 2019. Faktaa ja fiilistä tapahtumatuottajalle. Edita Publishing Oy.
- Innokyla.fi 2023. Vuosikello. Viitattu 30.9.2023. <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/vuosikello>
- Jyväskylän yliopisto 2023. Lasten ja nuorten liikkuminen ei ole palannut koronaa edeltävälle tasolle. Viitattu 22.10.2023. <https://www.jyu.fi/fi/uutinen/lasten-ja-nuorten-liikkuminen-ei-ole-palannut-koronaa-edeltavalle-tasolle>
- Järventausta, Johanna 2020. Oopperajuhlat rakennetaan lipputuloilla. 2020. Viitattu 24.11.2023. <https://operafestival.fi/2020/10/oopperajuhlat-rakennetaan-lipputuloilla/>
- Kaikukortti 2023. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus. Viitattu 25.11.2023. <https://kaikukortti.fi/etusivu-2/yhdenvertaisuus-ja-saavutettavuus/>
- Kankkunen, Oona 2023. Kasvua somesta - Kehitä liiketoimintaasi sosiaalisen myynnin avulla. Bonfire Books.
- Kaustinen 2023. Kaustinen on vuoden kulttuurikehto <https://kaustinen.fi/ajankohtaista/kaustinen-on-vuoden-kulttuurikehto/>
- Kaustisenseutu.fi 2023. Kaustinen Folk Music Festival. Viitattu 18.11.2023. <https://kaustisenseutu.fi/tapahtumat/kaustinen-folk-music-festival/>

- Kempainen, Raija Pini & Lasonen, Johanna. Kulttuurienvälinen osaaminen koulutuksessa ja työelämässä 2009. Johanna Lasonen ja Mia Halonen (toim.) Jyväskylä: Suomen kasvatus-tieteellinen seura, 25–43.
- Kestävän kehityksen edistäminen 2023. Viitattu 24.11.2023. <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/kulttuurinen/>
- Kestävän Metsätalouden Yhdistys ry 2023. PEFC-SERTIFIINTI. Viitattu 29.11.2023. <https://kestavametsa.fi/pefc-sertifiointi/>
- Kinnunen, J., Iso-Aho, J., Hentinen, L., & Amberla K. 2011. Tapahtumatuotannon Palapeli: Näkökulmia Merkityksiin, Muutoksiin Ja Kehittämiseen. Juha Iso-Aho & Joni Kinnunen (toim.) Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 23–57.
- Kulta ry 2021. Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry Kuntavaaliohjelma (PDF) 2021. <https://kulttuurijataide.fi/wp-content/uploads/2020/12/Kuntavaaliohjelma-ja-alakohtaiset-tavoitteet-KULTA.pdf>
- Kulttuuria kaikille 2023. Hinnoittelu. Viitattu 28.11.2023. https://www.kulttuuria-kaikille.fi/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus_hinnoittelun_saavutettavuus
- Kuopion kaupunki 2023. KulttuuriKuopio-ohjelma. Viitattu 15.10.2023. <https://www.kuopio.fi/vapaa-aika-ja-hyvinvointi/kulttuuri-kuopio/tietoa-kulttuurihyvinvoinnista/kulttuuri-kuopio-ohjelma/>
- Kuopion kaupunki 2023a. Kuopion Kaupunki kärkihankkeet 2023. Viitattu 19.11.2023. <https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/kehittaminen/>
- Kuopion kaupunki 2023b. Tilastotietoa väestöstä. Viitattu 19.11.2023. <https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/tilastotietoa/tilastotietoa-vaestosta/>
- Kuopion kaupunki 2023c. Kuopion kaupunki strategia 2023. Viitattu 19.11.2023. <https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/strategia/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023. Yhdistys. Viitattu 26.8.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/yhdistys/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023a. Historia. Viitattu 26.8.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/historia/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023b. Seminaarit. Viitattu 19.11.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/seminaarit/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023c. Esiintyjäksi. Viitattu 19.11.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/esiintyjaksi/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023d. Karnevaalikulkuksen säännöt (PDF). Viitattu 19.11.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/wp-content/uploads/Karnevaalikulkuksen-saannot-2024.pdf>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023e. Kuopio Tanssii ja Soitin uudet verkkosivut on nyt julkaistu. Viitattu 19.11.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/kuopio-tanssii-ja-soitin-uudet-verkkosivut-on-julkaistu/>

- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023f. G-Song Lab Goes Dance. Viitattu 22.10.2023 <https://kuopiodancefestival.fi/g-song-lab-goes-dance-tyopajassa-syntyi-kolme-uniikkia-teosta-2/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023g. Kuopio Tanssii ja Soi:lle apuraha ikäihmisten tanssitoiminnan järjestämiseen. Viitattu 22.10.2023. <https://kuopiodancefestival.fi/kuopio-tanssii-ja-soille-apuraha-ikaihminen-tanssitoiminnan-jarjestamiseen/>
- Kuopio Tanssii ja Soi ry 2023h. Tanssituokioita Kuopion seudun palvelukodeissa. Viitattu 22.10.2023. <https://kuopiodancefestival.fi/tanssituokioita-kuopion-seudun-palvelukodeissa-katso-aikataulut-taalta/>
- Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksista. Viitattu 25.11.2023. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-sosiaalisen-hyvinvoinnin-vaikutuksiin/>
- Laitinen, Liisa 2017. Vaikuttavaa? Taiteen Hyvinvointivaikutusten tarkastelua. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166166.pdf>
- Lappalainen, Hilja 2021. Festivaalin sponsorointi ja kehittäminen. Liiketalouden tutkinto, opin näytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/502833/Lappalainen_Hilja.pdf
- Lappalainen, Tiia 2019. Kuopio Tanssii ja Soi 50-vuotta. Kuopio: Kuopio Tanssii ja Soi ry.
- Museokortti 2015. Museokortti ja MIELI ry – Hyvinvointia kulttuurista. Viitattu 22.10.2023. <https://museot.fi/uutiset.php?aid=15713>
- Niiranen, Virve 2020. Tapahtumanjärjestäjän opas 2020. Kouvola: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.
- Norsk Kulturråd Arts Council Norway 2020. An Inclusive Cultural Sector in the Nordics. Suom. Korkalainen, T. https://issuu.com/norsk_kulturrad/docs/an_inclusive_cultural_sector_in_the_nordics_-_with Arts Council Norway.
- Nuorten taidevierailukokemukset ja kulttuurinen osallisuus taidetestaajat-hankkeessa 2020. Laine, Sofia & Hartman, Maaria. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/taidetestaajat_web.pdf Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 150, Tiede
- Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J., 2015. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: Sanoma Pro
- Open AI 2023. ChatGPT versio 3.5. Viitattu 14.9.2023. <https://chat.openai.com/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus 2014. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75254>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö Taide- ja kulttuurifestivaalit – vahvistuva kulttuurinen voimavara 2016. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79061>
- PEFC Suomi - Suomen Metsäsertifiointi ry 2023. PEFC-merkki. Viitattu 28.11.2023 <https://pefc.fi/mika-pefc-merkki/>

- Pohjola, Hanna Esittävän taidetanssin merkitys identiteetille Parkinsonin taudissa Tieteessä tapahtuu 2023. Viitattu 25.11.2023 <https://www.tieteessatapahtuu.fi/numerot/5-2023/esittavan-taidetanssin-merkitys-identiteetille-parkinsonin-taudissa>
- Rantakoski, Anna 2023. KulttuuriKuopio-ohjelma (PDF) 2023. Viitattu 15.10.2023. https://www.kuopio.fi/uploads/2023/09/kulttuurikuopio-ohjelma_verkko.pdf
- Ritvanen, Ilkka 2023. ”Kuopion torilla on tapahtunut useita väkivallantekoja – poliisin mukaan pelkoon ei ole syytä”. YLE lehtiartikkeli 27.6.2023. Viitattu 22.11.2023 <https://yle.fi/a/74-20038688>
- Ronkainen, Anna 2023. ”Kuopion kaupunki ottaa ensi vuonna käyttöön Kaikukortin”. YLE lehtiartikkeli 21.11.2023. Viitattu 24.11.2023 <https://yle.fi/a/74-20061089>
- Saarinen, Mari 2023. ” Kulttuuri ei ole luksustuote vaan kansakuntamme kivijalka.” Blogikirjoitus 23.03.2023. <https://shtl.fi/tag/kulttuuri/>
- Saksala, Elina 2015. Tuottajan käsikirja. Helsinki: Like kustannus.
- Savonlinnan Oopperajuhlat. Savonlinnan Oopperajuhlien yleisön ja henkilökunnantaloudellinen vaikutus alueella noin 20 miljoonaa euroa. 2023 Viitattu 24.11.2023 <https://operafestival.fi/2023/10/savonlinnan-oopperajuhlien-yleison-ja-henkilokunnan-taloudellinen-vaikutus-alueelle-noin-20-miljoonaa-euroa/>
- Savonlinnan Oopperajuhlat. Tietoa Oopperajuhlita 2023a. Viitattu 24.11.2023. <https://operafestival.fi/oopperajuhlat/about/>
- Sitra 2022. Megatrendit. Viitattu 22.10.2023. <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/megatrendi/>
- Sitra 2023a Heikot signaalit. Viitattu 22.10.2023. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mika-heikko-signaali/>
- Sitra 2023b. Tulevaisuuskolmio. Viitattu 22.10.2023. <https://www.sitra.fi/caset/tulevaisuuskolmio/>
- Taide- ja kulttuuri-festivaalien vaikuttavuus 2019. Luonila, M., Kurlin, A., Karttunen, S. & Mäenpää, M. Cuporen tietovihko 1. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore 2019.
- Taku.fi 2023. Hyvinvointia tukeva työkulttuuri. Viitattu 15.10.2023. <https://taku.fi/hyvinvointia-tukeva-tyokulttuuri/>
- Talvisto, Maiju 2022. Backstagella – artistituottajan käsikirja. Maiju Talvisto ja Reuna Publishing House Oy, Kouvola.
- Tapahtumateollisuus ry 2023. Tapahtumateollisuus ry - Suomen vaikuttavin tapahtumien puolesta puhuja. Viitattu 25.11.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Terveys ja hyvinvointi laitos THL sairastavuusindeksi (PDF) 2019. Viitattu 23.11.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144327/TR_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023. Liikuntasuosituksset. Viitattu 23.11.2023. https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikuntasuosituksset#Liikuntasuosituksset_lapsille_ja_nuorille

- Tilastokeskus 2023. Kulttuuriammateissa ja -toimialoilla työskentelevien lukumäärä kasvoi vuonna 2022. Viitattu 25.11.2023. <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8oer0ia5tqj0bw7j53t1913>
- Turun Sanomat 2012. ”Kuopio ja Nilsia päätyivät yhteen”. Lehtiartikkeli 02.05.2012. Viitattu 26.8.2023. <https://www.ts.fi/uutiset/341282>
- Työ- ja Elinkeinoministeriö Tapahtuma-alan toimialamäärittely ja yhteydet kaupunkikehittämiseen 2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164589/TEM_2023_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- University of Minnesota Extensions 2023. Community festivals – Big benefits, but risks, too. <https://extension.umn.edu/vital-connections/community-festivals-big-benefits-risks-too#:~:text=The%20economic%20benefits%20of%20festivals,they%20are%20just%20as%20important>
- Visitjyvaskyla.fi 2023. Jyväskylän Kesä Viitattu 9.11.2023. <https://visitjyvaskyla.fi/jyvaskylan-kesa/>
- Wallo, Helena & Häyriäinen, Eija 2022. Tapahtuma on tilaisuus: tapahtuman suunnittelu ja toteutus. 6. uudistettu painos. Helsinki: Tietosanoma.

HAASTATTELUT:

Ylikulju, Kyösti 2023. Festivaalin johtaja. Webropol kysely 9.10.2023.

Pohjolainen, Jukka 2023. Tuotantopäällikkö. Webropol kysely 24.10.2023.

Valo, Valtteri 2023. Toiminnanjohtaja. Webropol kysely 24.10.2023.

Kuopio Tanssii ja Soi 2023. 1.11.2023.

LIITTEET

Liite 1: Yleisölle tehty kyselylomake

1. Minkä ikäinen olet?
 - a. Alle 18-vuotias
 - b. 30–45
 - c. 46–59
 - d. 60 +
2. Missä kävit katsomassa esityksiä? (Voit valita useamman vaihtoehdon).
 - a. TanssiTelta
 - b. Elo-forum, Musiikkikeskus
 - c. Savonia-lava, Kuopion Kauppatori
3. Mikä toi sinut katsomaan tapahtumaa?
 - a. Satuun paikalle vahingossa
 - b. Olen kiinnostunut tanssi-, musiikki- ja näyttämötaiteesta
 - c. Ystävän tai perheenjäsenen kautta
 - d. Muu, mikä
4. Onko Kuopio Tanssii ja Soi tapahtuma sinulle tuttu?
 - a. Kyllä, olen vierailut tapahtumassa aiemmin
 - b. Vain nimeltä, en ole käynyt katsomassa esityksiä aiemmin
 - c. Ei, en ollut tietoinen tapahtumasta aiemmin
5. Mitä mielikuvia sinulla on tapahtuman kokonaiskuvasta? (Voit valita useamman vaihtoehdon).
 - a. Jumittunut juurilleen
 - b. Innostava
 - c. Tukee tanssi- ja musiikkitaidetta
 - d. Perinteinen
 - e. Piristävä
 - f. Ennakkoluuloton
 - g. Yllättävä
 - h. Tylsä
 - i. muu

6. Miten arvioisit tapahtuman tunnelmaa ohjelman aikana? (Voit valita useamman vaihtoehdon).
 - a. Iloinen ja mukava
 - b. Turhautunut
 - c. Rauhallinen
 - d. Jännittynyt
 - e. muu
7. Oliko ohjelman kesto sopiva?
 - a. Ohjelma oli liian lyhyt
 - b. Ohjelma oli sopivan pituinen, mutta jäin odottamaan lisää
 - c. Ohjelman pituus oli sopiva
 - d. Ohjelma oli liian pitkä
8. Oliko tila sopiva esityksille?
9. Miten tärkeänä näet vapaan pääsyn ohjelman osana festivaalia?
 - a. Merkittävänä
 - b. Aika merkittävänä
 - c. Ei niin merkittävänä
 - d. Ei merkittävänä
10. Koetko tapahtuman helposti lähestyttäväksi?
11. Harrastatko itse tanssi-, musiikki- tai näyttämötaiteita?
12. Seuraatko Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin somekanavia.
13. Millaisista esityksistä/esiintyjistä olisit kiinnostunut tai haluaisit nähdä festivaalilamme vapaan pääsyn ohjelmassa?
14. Mitä parantaisit tai muuttaisit tapahtumassa?

Liite 2: Esiintyjille tehty kyselylomake

1. Oletko tai onko ryhmäsi esiintynyt aikaisemmin Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin ohjelmistossa?
2. Missä esiinnyitte tänä vuonna?
 - a. Elo-forum (Musiikkikeskus, Valohalli)
 - b. Savonia-lava (kauppatori)
 - c. TanssiTelta
3. Mitä kautta löysitte hakemuksen esiintyjäksi tapahtumaan?
 - a. Verkkosivut
 - b. Sosiaalinen media
 - c. Puskaradio
 - d. Festivaalin uutiskirje
 - e. muu
4. Kuinka helpoksi koitte hakuprosessin
 - a. Helppo
 - b. Aika vaikea
 - c. vaikea
5. Kumpaa suosisitte mieluummin vapaan pääsyn ohjelmaan hakuajaksi: marraskuu-huhtikuu vai huhtikuu-toukokuu? (Perustele).
6. Saitteko tarpeeksi tietoa ennen esiintymistä?
7. Jos vastasit edelliseen ei, kerro mitä voisimme parantaa
8. Seuraatko Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtumaa somekanavissa?
9. Oliko esiintymisaika ja -paikka sopiva?
 - a. Erittäin sopiva
 - b. Sopiva
 - c. Melko sopiva
 - d. Ei sopinut ollenkaan esityksellemme
10. Perusteluja edelliseen kysymykseen
11. Miten koitte esiintymisen aikataulun ja aikarajan? Oliko teillä riittävästi aikaa toteuttaa esitys suunnitellulla tavalla? Oliko esityspaikan tekniikka sopiva?
12. Millainen tunnelma teille jäi esityksenne jälkeen?
13. Mitä mielikuvia teillä on tapahtuman kokonaiskuvasta? (voitte valita usean vaihtoehdon)

- a. Jumittunut juurilleen
 - b. Innostava
 - c. Tukee tanssi- ja musiikkitaidetta
 - d. Perinteinen
 - e. Pirstävä
 - f. Ennakkoluuloton
 - g. Yllättävä
 - h. Tylsä
 - i. muu
14. Mitä tai millaisia esityksiä/esiintyjiä haluaisitte tulla katsomaan?
15. Lopuksi vapaa sana! Kertokaa vapaasti palautetta tai kehitysehdotuksia tapahtuman järjestäjille.

Liite 3: Vertailuanalyysin kyselylomake

1. Miksi päätitte tarjota maksutonta ohjelmaa tapahtumassanne?
2. Millainen merkitys maksuttomalla ohjelmalla on tapahtumallenne?
3. Kenelle maksuton ohjelma on suunnattu?
4. Miten ajankäyttö tasapainottuu pääsymaksullisen ja maksuttoman ohjelman välillä?
5. Miten organisaatiossanne jaatte vastuualueet?
6. Mikä on ollut haastavinta maksuttoman ohjelman suunnittelussa?
7. Millainen budjetti teillä on ja miten rahoitatte maksuttoman ohjelman järjestämiseen tapahtuman aikana?
8. Millaisia palautteita olette saaneet esiintyjiltä?
9. Miten markkinoitte maksutonta ohjelmaa?
10. Mitä haasteita olette kokeneet markkinoinnissa?
11. Kuinka paljon kävijöitä viimeisimmällä tapahtumallanne oli?
12. Kuinka paljon heistä oli vapaan pääsyn ohjelmissa käyneitä?

Liite 4: Sähköinen tietopaketti: vapaan pääsyn ohjelman vastaavalle

Sisällysluettelo

1. Vapaan pääsyn ohjelma yleisesti
2. Tuottajan vuosikello
3. Ohjelmarunko 2024
4. Lomake hakijoille vapaan pääsyn ohjelmaan ja aikataulu
5. Tiedottaminen ja markkinointi
6. Koosteet yleisölle ja esiintyjille tehdyistä kyselyistä
7. Vertailuanalyysin tulokset